

Torsdagen den 15 januari
Kl. 14.30

Ändring av den preliminära tidsplanen

Om verksamheten inom banker med regional förankring

1 § Ändring av den preliminära tidsplanen

Anf. 1 TALMANNEN:

Då inga interpellationer anmälts till besvarande vid kammarens sammanträde fredagen den 16 januari inställs detta.

2 § Svar på fråga 1986/87:273 om verksamheten inom banker med regional förankring

Anf. 2 Statsrådet BENGT K. Å. JOHANSSON:

Herr talman! Magnus Persson har frågat mig om regeringen är beredd att även på kort sikt vidta åtgärder för att tillförsäkra svenska banker med regional förankring möjligheter att fortsätta som självständiga regionala serviceorgan med bibehållande av den för verksamheten väsentliga regionala ägaranknytningen.

De banker som Magnus Persson avser är affärsbanker, närmare bestämt s. k. provinsbanker som har regional anknytning som ett framträdande drag. Den viktiga roll provinsbankerna spelar i det regionala näringslivet har betonats i skilda sammanhang. Under senare år har dock betydande förändringar skett i fråga om såväl ägandet som verksamhetsformerna för bankerna. Dessa torde främst ha sin grund i att konkurrensförutsättningarna ändrats på den svenska kreditmarknaden.

Vad gäller den i frågan åberopade koncernbildningen kan noteras att den bankfusion som ursprungligen planerades enligt uppgift inte längre är aktuell.

Kreditmarknadskommittén kommer i sitt utredningsarbete om den framtida kreditmarknadsstrukturen att ta upp ägarfrågorna.

I avvaktan på kreditmarknadskommitténs förslag övervägs för närvarande ett förslag till provisorisk lösning av vissa frågor, vilka har aktualiserats i samband med att ett holdingbolag uppträtt som majoritetsägare av bankaktier.

Anf. 3 MAGNUS PERSSON (s):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret på min framställda fråga. Det har gått en tid sedan frågan ställdes, och julefriden har sedan dess lägrats över nejden även i Värmland.

Anledningen till att jag ställde frågan var – och så är det alltjämt – den

våldsamma reaktion som i detta fall väckts bland allmänhet, kundkrets och inte minst bland de anställda samt inom ledningen i Värmlandsbanken. Kort kan man sammanfatta situationen enligt följande.

Värmlänningarna slår vakt om sin provinsbank och vill ha den kvar. Den planerade fusionen mellan Götabanken och Värmlandsbanken väckte många djupa och bittra känslor i värmländska sinnen. Ledningen för Götabanken hade troligen misstagit sig på hur stark reaktionen skulle bli om en total fusion hade genomförts. Den ursprungliga varianten har nu frångåtts.

Herr talman! Provinsbankerna har av tradition en mycket viktig uppgift som mellanled mellan de stora affärsbankerna, sparbankerna och föreningsbankerna. Det är svårt, för att inte säga mer eller mindre omöjligt, för en regionaliserad storbank att helt ersätta de speciella relationerna i provinsbankerna och deras särskilda form av kort beslutsväg. Den direkta kontakten gör att kunderna kan förhandla direkt med den eller dem som inför styrelse och bolagsstämma är ansvariga för bankens verksamhet. I de allra flesta fall är det bankens verkställande direktör.

Herr talman! Den oväntade reaktionen som kom efter ett par dagars förhandlande och aktiviteter har djupa bakomliggande orsaker. Från värmländsk horisont har vi under årens lopp kunnat konstatera att allt fler beslutsfattare inom bank- och finansvärlden och inom näringslivet styr Värmland via fjärrkontroll. Forna tiders brukspatroner kunde nås inom länet och inom regionen. Nu märker vi en ökande tendens till att dagens brukspatroner, eller rättare sagt dagens beslutsfattare, finns långt bortom horisonten. Oftast är de placerade i Stockholm, Göteborg eller Falun.

Anf. 4 TALMANNEN:

Den medgivna tiden har nu utgått.

Anf. 5 MAGNUS PERSSON (s):

Herr talman! Om jag kan få göra en komplettering . . .

Anf. 6 TALMANNEN:

Enligt de regler som har antagits enhälligt av riksdagen får det första anförandet vid frågedebatter räkna längst två minuter.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på fråga 1986/87:277 om antalet elever per basresurs på grundskolans mellanstadium i Västerbottens län

Anf. 7 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Börje Hörnlund har frågat utbildningsministern om regeringen är beredd att ompröva sitt beslut i december 1986 om basresursmedeltal för mellanstadiet för att därigenom rädsla nedläggningshotade skolenheter i regionalpolitiskt svårt utsatta kommuner och kommundelar i Västerbotten. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Regeringen har nyligen fastställt nya lägsta basresursmedeltal för mellanstadiet avseende läsåret 1987/88 bl. a. i syfte att mildra de negativa effekterna av elevminskningen i grundskolan i vissa län.

En strävan vid fastställandet av de nya basresursmedeltalen har därför varit att i första hand söka åstadkomma en omfördelning mellan länen. Detta framhöll jag när frågan behandlades i förra årets budgetproposition.

Som underlag för regeringens beslut har skolöverstyrelsen, SÖ, gjort en genomgång av behovet av förändringar i gällande lägsta basresursmedeltal för resp. län. SÖ har därvid för Västerbottens del bedömt det möjligt att fastställa basresursmedeltalet till 19,73. Regeringen har för ett enda län – Västerbottens län – gjort en förmånligare bedömning än SÖ genom att basresursmedeltalet fastställts till 19,55.

Endast två län har efter regeringens beslut ett lägre basresursmedeltal än Västerbotten, nämligen Gotlands och Jämtlands län.

Sammanfattningsvis menar jag att Västerbottens län tidigare har varit och även efter regeringens beslut om nya basresursmedeltal är ett ur basresurstilldelningssynpunkt gynnat län. Självfallet kan det dock inte uteslutas att någon skola på grund av en omfattande nedgång i elevantalet i en bygd kan komma att läggas ned också i Västerbotten.

Anf. 8 BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

Länsskolnämnden i Västerbotten och ett antal skolstyrelser och skolchefer säger att detta beslut kommer att leda till nedläggning av glesbygdsskolor. Jag misstänker att skolöverstyrelsen vid sin bedömning har glömt bort att Västerbotten är ett stort glesbygdslän. Ytan motsvarar i det närmaste en sjättedel av rikets yta.

Jag vet att Bengt Göransson har ett stort kulturintresse. Då vet han också vad en glesbygdsskola betyder för en utsatt kommun i ett utsatt län. Detta beslut har fattats utan att länsskolnämnden eller någon annan har bett om det. Man bedömer att det kommer att leda till nedläggning av 10–15 skolenheter. Jag hoppas nu att statsrådet är beredd att fatta ett nytt beslut om det kommer direkta framställningar och om statsrådet blir övertygad om att detta leder åt fel håll med tanke på befolkningen, skolan och samhällets ansvar över huvud taget.

Anf. 9 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Börje Hörnlund säger att detta beslut har fattats utan att någon har bett om det. Faktum är att det har fattats just på grund av att man har bett om det.

Riksdagen debatterade det mycket olyckliga resultatet av den låsning av basresursmedeltalet som gjordes häromåret och som kommit att innebära att vissa län och vissa områden har hamnat i en situation som gör att de måste ha klasser som är större än delningstalet. Man har alltså haft klasser med 31, 32 eller 33 elever på mellanstadiet.

I följd diskuterade riksdagen detta, och vi var då överens om att vi skulle göra en omfördelning så att man inte någonstans skulle behöva ha större klasser än delningstalet.

Prot. 1986/87:55
15 januari 1987

*Om vapenexporten till
Peru*

Skolöverstyrelsen har gjort en mycket noggrann prövning och har efter den kommit fram till att Västerbottens län vid sidan av Gotland och Jämtland bör få den mest gynnade behandlingen när man fördelar basresursmedeltalet. Så har faktiskt skett i det här fallet.

Anf. 10 BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Det tidigare delningstalet var 18,4 enheter. Den praktiska handläggningen i länet har gjort att man har legat på 19,20 i delningstal. Det innebär helt enkelt att man inte utnyttjat rätten att ha små klasser, utan man har haft normala klasser där det funnits underlag för det. Där elevunderlaget varit litet har man försökt hålla lägre tal för att skolan över huvud taget skall kunna vara kvar. Det tycker jag är rätt inriktning, när man vet vad skolan betyder för just dessa utsatta bygder.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1986/87:285 om vapenexporten till Peru

Anf. 11 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Oswald Söderqvist har frågat mig med vilket stöd i de svenska vapenexportbestämmelserna svenska vapen har sålts till Peru och om ytterligare sådan export planeras.

Enligt de riktlinjer för svensk krigsmaterielexport som riksdagen har fastställt (prop. 1982:196) skall vid prövningen av exporttillstånd en totalbedömning göras, varvid en rad olika faktorer skall vägas in, bl. a. situationen i mottagarlandet och vapnens karaktär och användningsområden. Vid de överväganden som legat till grund för de olika tillståndsbesluten har regeringen funnit att viss materiel har kunnat exporteras till Peru.

Efter år 1985 har regeringen inte lämnat några exporttillstånd till Peru.

Anf. 12 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Jag tackar för svaret på frågan.

Enligt regeringens redogörelse över krigsmaterielexporten exporterade Sverige krigsmateriel 1983 för drygt 32 milj. kr. till Peru. År 1984 var exporten ganska begränsad, 113 000 kr., och 1985 drygt 19 miljoner, vilket alltså är ganska mycket. Det är inte fråga om, som sägs i svaret, invägande av olika faktorer. Vi har att hålla oss till lagen.

Vi kan lämna de två första punkterna av de fyra välkända i bestämmelserna åt sidan och uppehålla oss vid de två senare. Sverige skall inte exportera vapen till länder där det pågår inre väpnade oroligheter – detta enligt punkt 3 – eller till länder där mänskliga fri- och rättigheter förtrycks eller egna medborgare förtrycks. Den naturliga frågan att ställa till statsrådet är: Pågick det eller pågick det inte väpnade oroligheter i Peru 1983, 1984 och 1985? Om regeringen bedömer att det inte pågick några väpnade motsättningar – all right, då skall man exportera. Men jag påstår att det pågick sådana och var snudd på ett inbördeskrig som fortfarande pågår i Peru. Följaktligen kan jag inte se annat än att detta är ett flagrant brott mot de svenska vapenexportbestämmelserna.

Vad gäller den sista punkten i bestämmelserna, förtryck av de mänskliga rättigheterna, är det ganska klart att det under dessa år pågick tortyr, fängslande och avrättningar i stor omfattning i Peru som utfördes av regeringen. Med vilket stöd exporterade den svenska regeringen vapen till Peru under dessa tre år?

Anf. 13 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Regeringen är väl medveten om att det har förekommit och förekommer oroligheter i Peru. Arten och omfattningen av dessa har vi grundligt analyserat. Som jag nämnde i mitt svar till Oswald Söderqvist har regeringen efter 1985 inte lämnat några exporttillstånd till Peru. Det är inte heller aktuellt nu.

Anf. 14 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! När vi i utrikesutskottet gick igenom skrivelsen från regeringen var krigsmaterielinspektören Algernon närvarande. Vi tog naturligtvis upp frågan med honom. Jag frågade hur det var möjligt att Sverige exporterade vapen till ett land som Peru under dessa år, med de bestämmelser som vi har och som vi alla väl känner till och som jag delvis redogjort för här. Då sade krigsmaterielinspektören att han inte kunde svara på frågan. Det var en politisk bedömning.

Nu säger statsrådet att regeringen noggrant övervägt och analyserat frågan och att regeringen är medveten om att det pågår oroligheter i Peru. Den enda slutsats jag kan dra är att regeringen på nytt brutit mot den svenska lagen om vapenexport och olagligt sålt vapen till Peru 1983, 1984 och 1985. Det pågår ett inbördeskrig i Peru, och det pågick även 1983, 1984 och 1985. Man torterade, mördade och avrättade folk utan rättegångar. Dit har vi sålt vapen. Det finns ingen ursäkt, såvitt jag kan förstå.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1986/87:281 om statens vattenfallsverks upphandling av vindkraftverk

Anf. 15 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! På mitt initiativ genomfördes hösten 1985 överläggningar mellan kraftindustrin och tillverkare av vindkraftsutrustning om hur det fortsatta utvecklingsarbetet inom vindkraftens område skulle bedrivas. Efter dessa överläggningar träffade regeringen en överenskommelse med kraftföretagen om att dessa skulle bilda ett bolag för utveckling av vindkraften. Bolaget bildades under våren 1986 och fick namnet Kraftindustrins Vindkraft AB. Delägare i bolaget är Vattenfall, Sydkraft och Svenska Kraftverksföreningen.

Som ett led i regeringens strävan att främja vindkraftens utveckling gavs ett statligt bidrag till bolaget. Staten har hittills satsat drygt 300 milj. kr. på utvecklingen av vindkraften, vilket skapat en industriell kompetens på vindkraftområdet. I detta sammanhang vill jag framhålla att det enligt min

mening är angeläget att stöd som staten satsar för utveckling av energiteknik av mottagarna används på ett sådant sätt att utvecklingen av svensk energiteknik främjas. Det bolag som bildades har till uppgift att dels genomföra en s. k. konceptstudie av ett stort vindkraftaggregat som förberedelse för nästa stora vindkraftprototyp, dels köpa in och pröva ett medelstort vindkraftaggregat.

Bolaget har i början av sommaren 1986 gått ut med offertförfrågan till olika tillverkare av vindkraftaggregat. Ett antal offerter har kommit in under hösten 1986 och håller nu på att utvärderas inom bolaget. Offerter av detta slag behandlas konfidentiellt. Jag är därför inte beredd att nu kommentera bolagets offertbehandling.

Jag följer emellertid mycket noga vad som händer inom vindkraftområdet.

Anf. 16 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka miljö- och energiministern för svaret på min fråga. Det var klart, entydigt och bra. Det pågår alltså ett utvecklingsarbete. De statliga satsningarna skall användas på ett sådant sätt att utveckling av svensk energiteknik främjas. Det är värdefullt att energiministern här i dag sagt detta.

Eftersom taletiden är så kort, ställer jag på en gång en fråga: Erfarenheter-na hittills har visat att det varit en, får vi lov att säga tröghet, eftersom det inte hänt någonting sedan 1985. Man har fortfarande inte bestämt sig för att lägga en beställning. Är energiministern beredd att fundera på andra beställare? Kraftindustrin inkl. Vattenfall har alltid varit motståndare till vindkraft. Det kan hända att man inte skall sätta bocken till trädgårdsmästare. Överväger energiministern någon annan beställare, t. ex. några intresserade kommuner?

De 300 miljoner som satsats har i hög grad satsats av de centerledda regeringarna. De prototyper som hittills byggts har mot allmän förväntan – det får man nästan säga – visat sig vara mycket bra. Man har räknat fram på energiverket att vindkraften med serieproduktion skulle kunna bli konkurrenskraftig med kolkondens, om man nu ställer ordentliga reningskrav på kolkondens. Alltså är vindkraft ett bra alternativ. Vi har också räknat in den som en möjlighet framöver. Det är väldigt viktigt att samhället fortsätter att kraftfullt satsa på vindkraft.

Anf. 17 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Än en gång och med kraft: Avsikten med det stöd som vi har gett har varit och förblir att utveckla svensk kompetens som kommer att vara av strategisk betydelse för kärnkrafts-utvecklingen.

Jag har inte gett upp hoppet om att de motsträviga skall bättra sig. Jag har tvärtom funnit det vara särskilt viktigt att just de medverkar i utvecklingen. Det var en framgång att detta bolag bildades. Jag hoppas att vi inom kort skall kunna säga att man motsvarat förväntningarna. Det vore också en fördel om bolaget ville samarbeta med kommunerna i denna fråga liksom i andra när det gäller energiförsörjningen.

Anf. 18 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Herr talman! I Danmark har man satsat på aggregat som är något mindre än dem som vi har arbetat med i Sverige. Där har man redan i dag en serieproduktion och en stor export som är konkurrenskraftig i jämförelse med kolkondenskraften.

Jag vill fråga energiministern: Finns det – förutom att ta till vara den viktiga erfarenhet som vi har av stora prototyper – en möjlighet till ytterligare beställningar och satsningar på dessa mindre vindkraftverk?

Jag inser att bolaget självt måste få välja sina leverantörer. Men jag blir ju litet förfärad när jag får höra av välunderrättade källor att man överväger ett skotskt aggregat från Howden Wind Turbines. The British and European Wind Energy Association har skrivit en rapport om hur bladen ramlar bort, och dessa aggregat har verkligen visat sig vara olycksdrabbade. Blotta tanken att man skall överväga att köpa ett sådant aggregat är förskräcklig.

Anf. 19 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Självfallet gäller strävandena att utveckla svensk kompetens när det gäller både små och stora anläggningar, förhoppningsvis med bättre prestanda än de som andra har tillverkat.

Anf. 20 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Herr talman! Det sägs ibland att vi inte har teknik framme som skulle kunna ersätta den del av kärnkraften som måste ersättas med just el – det mesta kan vi ju ersätta med andra energiformer än el. Då är det otroligt viktigt att staten ger minst lika stora utvecklingsbidrag till alternativen som kärnkraften har fått. När vi satsar på de förnybara energikällor som drivs gratis av solen kommer vi in på en framtid där det blir lättare och lättare för oss att klara energiförsörjningen.

Ju mer vi lär oss, desto billigare och bättre blir tekniken inom ett sådant här område. Det finns alltså all anledning för samhället att kraftfullt satsa på förnybara energikällor.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1986/87:284 om sårbarheten i energiförsörjningen

Anf. 21 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Oswald Söderqvist har frågat vilka åtgärder regeringen tänker vidta för att minska den oerhörda ökning av sårbarheten i energiförsörjningen som elvärmens innebär på kort och lång sikt.

Genom den senaste tidens långvariga och stränga kyla har vårt elsystem kommit att utnyttjas i det närmaste maximalt, och tidigare registrerade belastningstoppar har överskridits med god marginal. Det extrema vädret har inneburit att vårt elförsörjningssystem ställts på hårda prov.

Dess bättre har vi under den senaste veckan fått bevis för att vi kan klara elförsörjningen också under mycket extrema väderleksförhållanden. En förutsättning är att allmänheten, industrin, lokala distributörer och energi-

verk visar gott omdöme och återhållsamhet i elanvändningen vid de tillfälliga belastningstoppar som uppträder under dagtid, vardagar. Härigenom har användningen av bl. a. gasturbiner med mycket höga driftskostnader kunnat begränsas. Likaså har risken minskat för att tillfälliga bortkopplingar av vissa regioner skall behöva ske om en driftstörning inträffar i någon elproduktionsanläggning.

Det är dock uppenbart att den höga andelen elvärme kan utgöra ett problem i situationer som denna. Enligt den strategi som gäller för energipolitiken skall emellertid el för uppvärmningsändamål utnyttjas endast under ett övergångsskede för att ersätta olja och kol. Denna oljeersättning har ju också inneburit att sårbarheten i vårt energisystem totalt sett har minskat. Den el som övergångsvis utnyttjas på detta sätt skall i ett längre perspektiv ersättas genom hushållning och övergång till alternativ värmeteknik. Detta kommer att underlätta kärnkraftsavvecklingen men också förbättra situationen vid stora belastningstoppar som den nu rådande. I vilken omfattning elvärme kommer att kunna ersättas med inhemska, miljövänliga energislag beror på en rad olika faktorer, bl. a. takten i kärnkraftsavvecklingen och utvecklingen av ny teknik för uppvärmning av hus med direktverkande elvärme. Bl. a. dessa frågor kommer att behandlas vid vårens överläggningar om energipolitiken.

Anf. 22 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret på min fråga. Jag tror nog att energiministern håller med mig om att det är en åtminstone i vissa stycken absurd situation som vi just nu upplever. Bakom ligger det faktum att kraftindustrin för ungefär två år sedan gick ut och marknadsförde elanvändning i värmesystemet mycket hårt. Man propagerade starkt för införande av elvärme. Nu framträder samma personer och samma organisationer och säger till den svenska allmänheten: Nu skall ni spara på el, för nu har vi nått taket för förbrukningen. Detta är absurt.

Lösningen på detta är inte – som man faktiskt hade fräckheten att påstå från Vattenfall och andra vid en presskonferens förra veckan – att vi nu måste bygga ut elkapaciteten ytterligare. Det innebär ju ingen lösning på problemet. Lösningen är att mycket snabbt minska användningen av el i värmesystemen. Skulle inte hälften av den här höga elproduktionen på 25 000 MW, dvs. 12 500 MW, gå ut i värmesystemen, då skulle vi inte ha någon kris heller. Då skulle näten hålla, och då skulle elen räcka till.

Det är egentligen bara tur att det inte har hänt någonting utan att det har gått utan missöden. Det hade behövts väldigt litet för att det skulle bli en kollaps.

Som energiministern säger är det uppenbart att detta utgör ett problem. Då måste vi gå in för att i första hand ta bort det som vi kan ta bort. Där har vi de avkopplingsbara elpannorna.

Vill alltså energiministern vara behjälplig med att först och främst stoppa ny introduktion av el i värmesystemen, så att det inte blir mer än nu, samt mycket snabbt påbörja en avveckling av den elström som används i värmeproduktionen? Det är mycket viktigt att få ett svar på den frågan.

Anf. 23 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Det är mer än ett år sedan jag startade det uppfostringsarbete som uppenbarligen behövs för att få i gång ett arbete för att minska elvärmeandelen. Jag tror att vad som nu har hänt har inneburit en mycket nyttig lärdom som jag hoppas att många drar nytta av och handlar efter i fortsättningen.

De stora kraftföretagen har nu slutat marknadsföra el för uppvärmning. Det är inte så att avkopplingsbar el nu används, utan den är bortkopplad.

Det är emellertid befogat att uppmana alla att fortsätta att hushålla med el för uppvärmning i den situation som råder. Vi tvingas nu att producera el med olja, vilket är mycket dyrbart för folkhushållet och dessutom ökar försmurningen. Det finns risk för att vi tvingas hålla på med det under ganska lång tid om vi får en ordentlig vinter i år.

Detta problem upprepas nu för tredje året. Det var inte minst detta som ledde till en så hög ökning av oljeanvändningen att regeringen för två år sedan tvingades till ett mycket hårt ekonomiskt åtstramningspaket.

Jag vill alltså säga att det är mycket angeläget att tänka på att minska andelen el för uppvärmning och att hushålla med elen så länge den situation råder som vi har nu, när vi använder mycket olja för att producera el.

Anf. 24 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Jag är överens med energiministern om att detta verkligen utgör ett memento, ett varningstecken för alla dem som har trott att lösningen på Sveriges energiproblem i värmesystemen ligger i elproduktion. Det är glädjande att energiministern så kraftfullt har uttalat att detta inte skall få fortgå.

Det är klart att vi inte kör med dessa stora, avkopplingsbara elpannor, men de finns ju fortfarande monterade i många stora värmesystem och kommer kanske att användas i andra situationer, när vi inte har samma extremt höga belastning. Jag anser att sådana installationer skall tas bort så snart som möjligt. Vidare bör man mer kraftfullt än hittills gå in för att minska användningen av el i värmesystemen. Om vi inte gör det kommer vi att stå inför samma situation igen nästa vinter eller den vinter då vi ännu en gång får sådana stora temperaturfall som vi har haft nu.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1986/87:239 om resekostnadsersättningen vid AMS-utbildning

Anf. 25 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Mats O Karlsson har frågat mig om jag är beredd att medverka till en förändring av bestämmelserna för den resekostnadsersättning som lämnas för två hemresor per månad till dem som genomgår arbetsmarknadsutbildning på annan ort än hemorten.

Frågan är ställd mot bakgrund av att nuvarande bestämmelser endast medger ersättning för resa till och från den ordinarie hemorten. Skulle en

Prot. 1986/87:55
15 januari 1987

Om resekostnadsersättningen vid AMS-utbildning

kursdeltagare vilja resa till en annan ort – för en lägre kostnad än för en resa till hemorten – så kan någon ersättning inte lämnas.

Jag delar Mats O Karlssons uppfattning att bestämmelsen är föråldrad och att en ändring bör övervägas.

I årets budgetproposition har jag bl. a. av denna anledning anmält min avsikt att återkomma till regeringen med förslag till ändringar i fråga om bestämmelserna för traktamenten och resekostnadsersättning i samband med arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering. Min avsikt är att ändringen skall gälla från budgetårsskiftet.

Anf. 26 MATS O KARLSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka arbetsmarknadsministern för svaret.

Eftersom jag nu har stött på de här bestämmelserna och ställt min fråga vill jag börja med att säga att ersättningsreglerna vid arbetsmarknadsutbildning enligt min mening är väldigt generösa. Möjligheten att genom AMS få en ny yrkesutbildning måste ses som en stor förmån för eleverna.

Den bestämmelse som jag tagit upp i min fråga är emellertid en oformlighet, som i och för sig kanske är förklarlig men som ändå är olycklig, vilket arbetsmarknadsministern ju också håller med om. Reglerna är säkert formulerade utifrån ett normalfall där man tänkt sig att det är familjefadern eller kanske t. o. m. modern som bedriver utbildningen på en främmande ort, och då har det fallit sig naturligt att man angett att resan skall sträcka sig från studieorten till hemorten. Men det finns naturligtvis avvikelser från normalfallet. Elevsammansättningen i arbetsmarknadsutbildningen visar att de studerande ofta är ungdomar och ensamstående, som kan ha ett alternativt resmål på ett kortare avstånd från studieorten än hemorten. Det är i sådana fall problemet uppstår. Den regel som gäller överensstämmer inte med sunda förnuftet, och det är inte bra. Då blir de som arbetar inom den offentliga sektorn anklagade för att vara byråkratiska och stelbenta.

När jag har forskat i det här har jag hört många negativa uttalanden från tjänstemän i försäkringskassorna, som handlägger dessa ärenden. De säger: Man får sitta här som en idiot och säga nej. Det går inte att förklara varför en person inte kan få göra en resa som är billigare än den till hemorten.

Det här missförhållandet innebär att reglerna kringgås. Man blir faktiskt frestad att uppmana tjänstemännen att kringgå dem, när de är ologiska och inte överensstämmer med sunda förnuftet.

Arbetsmarknadsministern säger nu att en ändring skall övervägas, och det ber jag att få tacka för.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 27 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Ingemar Eliasson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors har båda frågat mig vilka åtgärder regeringen avser vidta för att arbetslinjen skall bli mer framträdande i arbetsmarknadspolitiken.

Arbetslinjen ligger fast. Det innebär att arbete eller utbildning skall prioriteras före passiva insatser. Det är därför vi har 39 000 personer i arbetsmarknadsutbildning, 19 000 i beredskapsarbete, 27 000 i ungdomslag och 8 000 anställda med rekryteringsstöd. 5 000 är inskrivna vid arbetsmarknadsinstitut och ca 70 000 personer omfattas av sysselsättningsskapande åtgärder för handikappade. Vi har fler personer i åtgärder nu än år 1980, trots att kostnaderna för arbetslöshetsersättning ökat snabbare än kostnaderna för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Den snabba utgiftsökningen för arbetslöshetsersättning är således inte uttryck för någon förskjutning mellan aktiva och passiva insatser utan ett resultat av olika faktorer. En större andel av de arbetslösa har i dag ekonomiskt stöd via arbetslöshetsförsäkringen. På tio år har medlemsantalet i arbetslöshetskassorna stigit med 25 %, vilket är en mycket positiv utveckling. Genom regeländringar under de senaste åren har allt fler också kommit att bli berättigade till ersättning från kassorna. Ersättningsnivån har höjts kraftigt vid flera tillfällen under de senaste åren för att justera eftersläpningar. Också detta har påverkat kostnadsutvecklingen. Statsbidragets andel av de totala kostnaderna för arbetslöshetsersättning har ökat.

Ett bekymmersamt inslag är dock den ökande andel som uppstår ersättning som komplement till ett deltidsarbete, s. k. deltidsmarkerare. Ökningen av antalet deltidsmarkerare tyder på att vi har fått en utveckling som innebär att arbetslöshetsersättning kommit att utnyttjas som ett mer varaktigt komplement till ett deltidsarbete. Jag avser att under våren återkomma med förslag till regeringen om hur detta problem skall angripas.

Jag ser dock med oro på att arbetslöshetstiderna har förlängts, även om långtidsarbetslösheten sjunkit något under det senaste året. Olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder har satts in i syfte att ytterligare minska långtidsarbetslösheten. Mycket återstår dock att göra. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och då framför allt rekryteringsstödet måste börja utnyttjas i större omfattning för långtidsarbetslösa än vad som nu görs.

Anf. 28 INGEMAR ELIASSON (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka arbetsmarknadsministern för svaret.

Jag är medveten om att denna frågeställning är väl stor för att behandlas i en frågestund. Arbetsmarknadsministern har dock i sitt svar gett en antydning om sin attityd till frågorna, och jag är nöjd med den principiella inställning som hon redovisat, men det hjälper ju inte så många arbetslösa. Det återstår att avläsa resultaten.

Regeringen måste höja sina ambitioner när det gäller att få ner arbetslösheten, sade LO:s andre ordförande Rune Molin när han redovisade en sammanställning som LO gjort över just den här utvecklingen. Sammanställningen visade att en allt större andel av resurserna går till en passiv

Om kampen mot arbetslösheten

utbetalning av arbetslöshetsunderstöd och, omvänt, att en mindre andel går till att sätta människor i arbete och utbildning. Det är en oroande utveckling. Arbetsmarknadsministern delar den synen.

Rune Molins förklaring är att det finns en alltför kameral syn på ekonomi och sysselsättning, som gör att offensiva insatser mot arbetslösheten bromsas upp. Det är svårt att värja sig mot just det intrycket, och det vore bra om arbetsmarknadsministern ville försäkra att det inte förhåller sig på det viset. Förskjutningen i de här andelarna beror inte på att ersättningen till de arbetslösa har höjts utan har andra förklaringar som statsrådet har varit inne på. Hon är oroad för den utvecklingen, men det borde ju leda fram till någon mer konstruktiv utveckling av arbetsmarknadspolitiken än vad som går att utläsa av svaret. Jag undrar därför om statsrådet har några pigga inslag i arbetsmarknadspolitiken framöver, som innebär att vi bryter denna utveckling. Annars tar det tid innan vi återvänder till arbetslinjen, såsom statsrådet önskar.

Anf. 29 INGVAR KARLSSON i Bengtsfors (c):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret på frågan.

Arbetsmarknadsministern börjar med att säga att arbetslinjen ligger fast, men det är väl tveksamt om den gör det. Längre ner i svaret står att vi har fler personer i åtgärder nu än 1980. Ja, det är det som är det allvarliga att dessa siffror hela tiden ökar. Vi har en arbetslöshet som trots högkonjunkturen är ganska hög.

Om vi går tillbaka till valåret 1982 och tittar på hur många arbetslösa som då fanns, finner vi att antalet arbetslösa var 137 000 och att antalet personer i åtgärder var 140 000, dvs. tillsammans 277 000 personer. Då upphävede socialdemokraterna avgrundsvrål i valrörelsen och menade att det var katastrof och att arbetsmarknaden hade kapsejsat. I dag 1986 under en stark högkonjunktur finns det ungefär 124 000 arbetslösa och 137 000 personer i åtgärder, alltså 16 000 färre än 1982. Det är detta som kostar pengar – det kommer vi aldrig ifrån.

Den allra bästa arbetslinjen vore en politik som ledde till att fler människor kunde få arbete. Arbetsmarknadsministerns budgetbilaga, bilaga 12 till budgetpropositionen, andas mycket stor osäkerhet. Arbetsmarknadsministern säger där att det nu saknas underlag för en slutlig bedömning av arbetsmarknaden under budgetåret 1987/88. Arbetsmarknadsministern räknar med att återkomma senare under året i kompletteringspropositionen. Detta tycker jag är allvarligt. Arbetsmarknadsministern säger att det kommer att bli sämre, att vi kommer att få fler arbetslösa och kanske ännu fler personer i åtgärder, och det kostar pengar.

Anf. 30 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Till Ingemar Eliasson, som efterlyste fler pigga inslag, vill jag säga att jag inte vet hur man definierar "pigga inslag". I den fråga som kommer efter den här skall vi diskutera inskolningsplatserna. De kanske möjligtvis kan anses vara ett piggt inslag. Tyvärr är det inte bara regeringen som måste agera, om vi skall få fler människor i arbete, utan många andra måste också medverka.

Vidare vill jag säga till Ingemar Eliasson att en delförklaring till den ökande andelen pengar till arbetslöshetsersättning är, som jag framhöll i mitt svar, att så många fler faktiskt kommer i fråga för ersättning. Antalet medlemmar i arbetslöshetskassorna har ökat, antalet personer som får ersättning har ökat därför att vi har ändrat reglerna. Ingemar Eliasson, som ju har en bakgrund där han och hans parti har krävt bl. a. en allmän arbetslöshetsförsäkring, borde glädja sig åt att det nu är fler personer som kommer i fråga för ersättning än tidigare. De ökande kostnaderna är inte till alla delar ett negativt tecken. Det är faktiskt positivt att fler människor kommer i fråga för ett stöd av detta slag.

Regeringen har gjort väldigt mycket för att öka sysselsättningen. Mellan 1983 och 1986 ökade antalet sysselsatta med över 120 000 personer. Dessutom utgörs sysselsättningsökningen numera, till skillnad från tidigare, till mycket stor del av heltidsarbetande. Tidigare ingick nästan enbart deltidsarbetande i sysselsättningsökningen. Samtidigt har arbetslösheten gått ner från 170 000 personer tredje kvartalet 1983 till 112 000 personer fjärde kvartalet 1986. Det är siffror som visar att vi inte har övergivit arbetslinjen. Det är inte heller min avsikt att vi skall göra det i fortsättningen utan att vi skall kämpa vidare.

Anf. 31 INGEMAR ELIASSON (fp):

Herr talman! Sysselsättningen har ökat – det kan vi alla glädjas åt. Men den har inte ökat så mycket som man hade bort begära under det konjunkturförlopp som vi nu har varit inne i en tid. Regeringen redovisar i finansplanen att arbetslösheten har sjunkit från 3.5 till 2.8 % från 1983 till 1986. Det är otillräckligt; det är 30 000–40 000 personer för mycket i öppen arbetslöshet med tanke på det konjunkturläge vi befinner oss i. Det betyder att vi går in i nästa lågkonjunktur med en mycket tung börda, och det betyder att den strukturella arbetslösheten oavbrutet stiger. Det är mot den bakgrunden som man hela tiden måste utveckla arbetsmarknadspolitiken.

Det är naturligtvis bra att fler och fler får arbetslöshetsersättning, men det är inte bra att inte den andra delen av arbetsmarknadspolitiken genomgår motsvarande utveckling. Statsrådet Leijon och regeringen har ju varit alldeles för negativa till inslag av typen lärlingsutbildning och tidigare till en förlängning av ungdomsplatser och en utvidgning av anställningsmöjligheterna för handikappade.

Anf. 32 INGVAR KARLSSON i Bengtsfors (c):

Herr talman! En allmän arbetslöshetsförsäkring är självfallet en rättvisefråga. Vi är medvetna om att en sådan kommer att kosta pengar, men man får inte enbart se på pengar i det fallet, utan man får ta hänsyn till situationen för de människor som i dag står utanför någon ersättning över huvud taget. Detta är alltså, som jag nyss sade, en rättvisefråga, och vi får nog råd med den också så småningom.

Sysselsättningen har ökat, säger arbetsmarknadsministern. Ja, det vore väl skam om sysselsättningen inte skulle ha ökat i denna starka högkonjunktur, där vi ju har haft turen att få draghjälp av många länder ute i världen. Jag tycker att sysselsättningsökningen har varit alldeles för liten under de här

åren. Nu väntar dystra tider, spår arbetsmarknadsministern i budgetbilaga 12. Det tycker jag är oroväckande.

Anf. 33 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Ja, det är så att sysselsättningen ökar. Under vissa år som vi hade borgerligt styre i det här landet var det inte på det sättet; då minskade sysselsättningen.

Jag håller med Ingemar Eliasson om att det hade varit bättre om vi hade haft en interpellationsdebatt, för då hade vi litet bättre kunnat analysera sysselsättningsökningen än vad jag kan på den minut som jag nu har till mitt förfogande. Antalsmässigt kan det tyckas som om sysselsättningsökningen nu har varit lägre än tidigare, men om man tar hänsyn till att det nu i första hand handlar om fler heltidsanställda, att antalet deltidsanställningar minskar, att vi har fler människor i arbete och att frånvarotalen inte har ökat lika mycket nu som tidigare, är bilden faktiskt den att vi fått en starkare arbetsmarknad under den här högkonjunkturen än under den förra. Men det viktiga är att vi kan fortsätta att jobba på det här sättet.

Det är inte så att jag i budgetpropositionen spår dystra tider, Ingvar Karlsson i Bengtsfors. Men det är min uppgift att verkligen på allvar se om det finns oroande tecken på arbetsmarknaden och i så fall förbereda motåtgärder. Det är det vi gör inom arbetsmarknadsdepartementet. Det är det vi talar om i budgetpropositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1986/87:280 om inskolningsplatser för ungdomar

Anf. 34 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Alf Wennerfors har frågat mig vilka ytterligare åtgärder jag tänker vidta för att påskynda avtalsförhandlingarna om inskolningsplatser för ungdomar.

Jag besvarade här i kammaren en liknande fråga av Alf Wennerfors den 27 november förra året. Jag gav då ett utförligt svar vari jag bl. a. uttryckte min stora besvikelse över att systemet med inskolningsplatser ännu inte kommit i gång och ansåg att det var dags för parterna på arbetsmarknaden att fullfölja sitt ansvar.

I dag kan jag konstatera att medel har ställts till arbetsmarknadsstyrelsens förfogande för inskolningsplatser men att endast ett fåtal förbundsavtal har träffats samt en knapp handfull inskolningsplatser kommit till stånd. Jag anser att parterna genom att förhålla en avtalsuppgörelse på detta sätt sviker en mängd arbetslösa ungdomar som i dag annars skulle ha kunnat ha en inskolningsplats.

Mot bakgrund härav avser jag att inom kort kalla till mig parterna och med dem diskutera det uppkomna läget.

Anf. 35 ALF WENNERFORS (m):

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret!

Jag hade inbillat mig att ett statsråd har makt, men i denna fråga är det väldigt tveksamt, för här visas på motsatsen. Man bryr sig inte alls om vad Anna-Greta Leijon tycker – och ändå är Anna-Greta Leijon medlem av en socialdemokratisk regering. Det har ju påståtts att socialdemokratiska regeringar har särskilt god hand med parterna, framför allt med facket.

Har riksdagen makt? Ja, det har jag också inbillat mig, men hur fel hade jag inte!

Det är parterna – och alltså även facket – som har makten. De struntar i riksdagsbeslut och i de ambitioner som både riksdag och regering har, nämligen att ordna jobb för ungdomar. Och de tycks också strunta i den irritation som finns runt om i landet, inte minst på länsarbetsnämnderna.

Sakligt sett är det märkligt att parterna, i det här fallet Metall och Verkstadsföreningen, inte kan komma överens. Det gäller alltså lönen. Man har kört fast och inte ens kommit överens om när man skall träffas för nästa förhandlingstillfälle.

Det är förbryllande. Här finns alltså ett upplärningsavtal med tabeller för 16-, 17- och 18-åringar. Det är bara att använda detta med litet kompletteringar. Man skulle kunna kalla det för introduktionslön, introduktionsavtal eller något liknande.

Jag vill fråga arbetsmarknadsministern: Är det rimligt att en oerfaren, oprövad ung flicka eller pojke skall ha samma lön som en vuxen? Det är min första fråga. Den andra frågan gäller åtgärderna. Det är bra att arbetsmarknadsministern skall försöka träffa parterna. Men om det inte går, vad gör arbetsmarknadsministern då? Min andra fråga lyder: Funderar arbetsmarknadsministern på en proposition om en lag som gäller lönen för ungdomar i inskolningsplatser?

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Det är ju två parter, både fack och arbetsgivare, och jag vill inte peka ut någon av dem som särskilt skyldig till att man inte kommer till skott i det här fallet.

Också jag är mycket irriterad, och jag har försökt medverka till att den allmänna opinionen skall utöva tryck på parterna. Man kanske kan hoppas att det så småningom skall ge resultat.

Det finns faktiskt en del som har träffat sådana här avtal. Vi har vissa avtal klara, men det gäller inte över hela arbetsmarknaden. Metall och Verkstadsföreningen borde alltså försöka följa efter vad man har kommit överens om – t. ex. mellan Byggförbundet och Byggnads – liksom när det gäller Statsanställdas förbund osv. Om man inte kommer fram till någon lösning, måste vi självfallet på något sätt ordna arbete för ungdomen ändå.

Däremot är jag inte, som Alf Wennerfors gör gällande, inställd på att lagstifta om löner, vare sig för ungdomar eller för andra.

Det konstiga är att de parter som nu inte kan komma till skott och nå en överenskommelse många gånger har kritiserat oss för att vi lägger för stor andel av våra insatser på den offentliga sektorn. Men klarar man inte att på den privata sidan lösa problemen mellan fackföreningsrörelsen och arbetsgi-

varna, blir resultatet ytterligare insatser på den offentliga sektorn – då det gäller detta kan vi komma tillbaka till riksdagen senare under varen.

Anf. 37 ALF WENNERFORS (m):

Herr talman! Jag är inte alls inne på lagstiftning – o nej! Men frågan är fri, och jag ville veta hur arbetsmarknadsministern såg på detta.

Jag tycker vi skall komma ihåg att när man är ung är faktiskt inte lönen det viktigaste – det visar alla undersökningar – utan det handlar mera om de arbetssociala faktorerna. Det är fråga om trivsel, utveckling, utbildning, om man kan påverka jobbet och sådant. Längre ned på listan kommer lönen. Sedan, när man blir äldre, betyder lönen mycket mer. Detta skulle kunna vara ett argument för parterna då det gäller att komma överens.

Avslutningsvis önskar jag att arbetsmarknadsministern når framgång med den eventuella träffen. Annars, herr talman, får jag väl komma tillbaka och ställa en fråga på nytt.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1986/87:283 om åtgärder mot viss form av anställningstest

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Toré Claeson har, mot bakgrund av att arbetssökande vid Saab-Scanias verkstäder i Södertälje sedan en tid tillbaka haschestats, frågat mig om regeringen är beredd att vidta åtgärder för att arbetssökandes personliga integritet inte kränks.

Det finns i svensk rätt vissa lagregler till skydd för arbetssökande, bl. a. i jämställdhetslagen och i anställningsskyddslagen. I princip är dock anställningsrätten fri, dvs. arbetsgivaren kan fritt välja bland de arbetssökande. Arbetsgivaren kan självklart inhämta information om dem även om möjligheterna därvidlag begränsas på olika sätt, bl. a. av gällande sekretessbestämmelser.

Arbetsgivarens fria anställningsrätt måste emellertid på ett förnuftigt sätt balanseras mot den arbetssökandes personliga integritet. De principiella överväganden som bär upp t. ex. socialsekretessen hör inte sättas åt sidan genom särskilda krav för anställning, även om kraven inte skulle vara direkt olagliga. Det överensstämmer knappast med god sed på arbetsmarknaden.

Drogmissbruk kan vara ett problem också på arbetsplatserna, t. ex. från säkerhetssynpunkt. Dessutom måste drogmissbruk motarbetas varhelst det än förekommer. Det måste emellertid ifrågasättas om den vid Saab-Scania tillämpade kontrollmetoden är det lämpligaste sättet att göra något åt detta. Sociala problem och missbruksproblem kan i grund och botten aldrig lösas genom enbart kontroll och övervakning. Jag vill här i stället peka på värdet av olika former av kamratsödjande verksamhet och det vanliga arbete som bedrivs i skyddskommittéerna och företagshälsövärderna.

Sammanfattningsvis anser jag att kontroll- och urvalsmetoder som kan uppfattas som integritetskränkande bör undvikas. Det finns andra möjlighe-

ter att bedöma en arbetssökandes lämplighet. Enligt min mening bör man här lita till det inflytande de fackliga organisationerna har. Jag ämnar alltså för närvarande inte vidta några speciella åtgärder med anledning av det inträffade.

Anf. 39 TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Jag tackar för svaret på min fråga.

Jag vill på en gång säga att jag tycker det är ett bra svar. Det är ganska klarläggande, särskilt det som arbetsmarknadsministern säger sist: "Sammanfattningsvis anser jag att kontroll- och urvalsmetoder som kan uppfattas som integritetskränkande bör undvikas." Det är just precis så den här metoden uppfattas. Från den utgångspunkten får vi väl hoppas att det blir slut på det här förhållandet. Det räcker inte att bara ifrågasätta metoden, utan det måste klart sägas ut att man inte bör fortsätta med den.

Vidare tycker jag att det är bra att arbetsmarknadsministern betonar att sociala problem och missbruksproblem i grund och botten inte kan lösas enbart genom kontroll och övervakning. I stället är det ju så att problemen därigenom kan bli svårare. Man hjälper ingen genom att exempelvis neka en person att få jobb, vilket kan bli resultatet av det här.

Jag tolkar svaret från arbetsmarknadsministern så, att man i detta fall inte har löst problemen på ett förnuftigt sätt och att agerandet inte heller överensstämmer med vad som är god sed på arbetsmarknaden. En mängd urvalsmetoder används alltmör av företagen på dagens arbetsmarknad. Men denna metod är enligt min mening en av de mest uppseendeväckande metoderna. Jag undrar om arbetsmarknadsministern har samma uppfattning som jag på den punkten, nämligen att den här metoden är en av de mest olyckliga och mest uppseendeväckande metoderna och att det bör vara angeläget att så snabbt som möjligt komma bort från sådana metoder.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1986/87:286 om de politiska förhållandena i Peru

Anf. 40 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Oswald Söderqvist har frågat mig hur regeringen bedömer situationen i Peru och risken för att oppositionella som utvisas dit från Sverige blir torterade och/eller avrättade av militär och polis.

Peru har nu sin andra demokratiskt valda regering i rad, och från regeringshåll görs allvarliga ansträngningar att stärka demokratin och lösa de mycket stora ekonomiska och sociala problem som Peru brottas med. Ett omfattande våld har emellertid blivit följden av gerillarörelsen Sendero Luminosos verksamhet och militärens åtgärder för att bekämpa denna. Ett deltagande i den brutala och för oss helt oacceptabla våldsverksamhet som Sendero Luminoso bedriver i Peru kan därför få allvarliga följder.

Jag vill understryka att regeringen självfallet inte beslutar om utvisning av någon som enligt regeringens bedömning efter ett återsändande skulle riskera att bli torterad eller avrättad av militär och polis. Sverige har för

övrigt varit pådrivande vid tillkomsten av den av Sverige nyligen tillträdde FN-konventionen mot tortyr. Regeringen håller sig i det syftet noggrant underrättad om förhållandena i den asylsökandes hemland.

Anf. 41 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Jag tackar för svaret på min fråga. Svaret ger anledning till några reflexioner, eftersom det i texten finns underförstådda värderingar som verkligen måste uppmärksammas. Statsrådet säger t. ex. att Peru nu har sin andra demokratiskt valda regering i rad. Med det menas antagligen att allting är gott och väl i Peru. Men jag påstår – och Georg Andersson får gärna komma med argument som tyder på det motsatta förhållandet – att den peruanska regeringen inte har någon kontroll vare sig över militären eller över polisen. Folk försvinner i Peru och det sker enligt gammalt känt mönster från andra latinamerikanska stater. Man häktar och arresterar människor utan att dessa får tillgång till advokat, rättegång e. d.

Det finns alltså inte något skydd för de mänskliga fri- och rättigheterna i Peru, trots att landet – som det påstås i svaret – har en demokratiskt vald regering. Man har inte situationen under kontroll.

Vidare utläser jag av svaret att våldet i Peru beror på Sendero Luminosos verksamhet. Det sägs att ett omfattande våld har blivit följden av Sendero Luminosos verksamhet. Menar statsrådet och regeringen i övrigt att våldet i Peru har uppstått genom Sendero Luminosos verksamhet? Förhåller det sig inte på motsatt sätt, nämligen att det är det våld som tidigare regeringar, militära diktaturer och andra s. k. demokratiskt valda regeringar, har utövat som har framkallat våld från medborgarnas sida. Det har ju funnits många rörelser innan Sendero Luminoso kom till.

Jag tycker att detta i mycket hög grad talar för att vi måste uppmärksamma vad som händer i Peru på ett annat sätt än som nu är fallet.

Just nu har ju regeringen att avgöra ett mål som gäller peruaner som skall utvisas. Ärendet har tidigare behandlats av invandrarverket. Av svaret att döma tycker Georg Andersson att dessa människor kan skickas till Peru. Men jag vill påstå att dessa personer, om de skickas till Peru, kommer att torteras och avrättas. Om så sker, blir det Georg Andersson och regeringen i övrigt som bär skulden.

Anf. 42. Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Oswald Söderqvist läser in värderingar i det svar som jag har lämnat. Jag är inte beredd att nu göra någon ytterligare utrikespolitisk deklARATION om förhållandena i Peru utöver vad som framgår av svaret.

Jag konstaterar faktum, nämligen att det förekommer våldsverksamhet. Vidare kan jag notera att det bl. a. av en rapport från Amnesty International framgår att Sendero Luminoso utför illdåd i Peru – inkluderande avrättning, stympning och tortyr av obebäpnad civil befolkning. En sådan våldsverksamhet måste självfallet fördömas.

Det är uppenbart att Sendero Luminosos verksamhet inte syftar till att åstadkomma en demokratisk utveckling, tvärtom.

Vad gäller de enskilda fall som Oswald Söderqvist hänсыftar på vill jag framhålla att det är riktigt att ett antal ärenden nu är föremål för behandling i

regeringskansliet. När dessa ärenden tidigare behandlades hade regeringen anledning att utgå från att personerna i fråga kunde återvända till Peru utan att riskera förföljelse eller tortyr. Med anledning av händelser i samband med verkställigheten av dessa utvisningar har det dock hävdats att situationen har förändrats. Mot den bakgrunden har ärendena återigen hamnat på regeringens bord. De är alltså föremål för ny beredning. Jag är självfallet inte beredd att ytterligare kommentera dessa ärenden.

Anf. 43 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Jag respekterar givetvis att statsrådet inte är beredd att nu gå in på några mer omfattande värderingar eller analyser av situationen i Peru. Det får vi återkomma till. Jag kommer att fortsätta att driva den här frågan, och jag kommer att återigen ta upp den.

Vad som är intressant är emellertid – utan att jag för den skull försvarar vad Sendero Luminoso gör – att man har begått våldsdåd av olika slag. Lika klart är att våldsdåd har begåtts under många, många år av tidigare regimer i Peru – ja, ända sedan 1960-talet. Tiotusentals personer har mördats. I en sådan situation uppstår organisationer av det här slaget som tar till samma metoder. Det bör vi ha klart för oss när vi diskuterar dessa frågor.

Jag vet att socialdemokraterna i Sverige anser att presidenten i Peru är en bra människa, som är anknuten till Socialistinternationen etc. Men det får inte fördunkla vårt omdöme när det gäller vad som verkligen händer i Peru. Vi måste beakta vem som har makten och vem som har kontrollen över de väpnade elementen, militären och polisen.

Anf. 44 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Jag vill bara ytterligare markera att när vi handlägger ärenden beträffande asylsökande från Peru, vilka anhåller om uppehållstillstånd i Sverige, och överväger avvisning eller utvisning, så utgår vi från de förhållanden som gäller *nu* och de eventuella risker för förföljelse som föreligger i de enskilda fall som *nu* behandlas. Jag har därför ingen anledning att diskutera de förhållanden som kan ha förevarit under gångna år.

Anf. 45 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Så enkelt är det inte! Man kan ju inte bara tala om dagsläget och låta bli att bry sig om det som har lett fram till detta. Då har man verkligen inte gjort någonting som är värt att kallas analys. Det hela måste ses i ett helhetsperspektiv. Jag har förut sagt att jag respekterar att statsrådet inte kan göra sådana värderingar nu.

Klart är emellertid att den peruanska regimen inte har någon kontroll över den militära apparaten. Det vill jag påstå. Ingenting av det som statsrådet här sagt har bevisat motsatsen. Man har alltså inte kontroll vare sig över militärledningen eller över polisledningen. Man gör som man vill, vilket vi – tyvärr – inte är så ovana vid när det gäller stater i Latinamerika.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Om behandlingen av
politiska flyktingar*

Anf. 46 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Karl-Göran Biörsmark har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att politiska flyktingar i kontakt med svenska polismyndigheter tillförsäkras en human behandling värdig det svenska samhället.

Jag vill först klargöra att de personer som frågan avser är asylsökande som i många fall inte är flyktingar enligt vår lagstiftning eller i övrigt berättigade att stanna i Sverige.

Det är självfallet oerhört viktigt att den som söker asyl i vårt land bemöts av polismyndigheterna – och andra myndigheter – på ett humant och korrekt sätt och att myndighetspersonerna visar förståelse för den asylsökandes ofta svåra situation.

I de fall då det brister i behandlingen av asylsökande är det viktigt att bristerna rättas till. Jag vill också peka på att möjlighet finns att vända sig till JK eller JO om den asylsökande anser sig ha blivit oriktigt behandlad.

En human inställning till utlänningen är särskilt viktig när han eller hon tas i förvar och därmed kanske avskärs från umgänge med nära anhöriga eller vänner. Jag vill på den punkten särskilt peka på de uttalanden som gjordes i propositionen (1981/82:146) Verkställighet, förvar och ansvar enligt utlänningslagen, s. 47 f. Den dåvarande invandrarministern Karin Andersson underströk att förvarstagna utlänningar inte får underkastas andra inskränkningar när det gäller kontakten med yttervärlden, t. ex. med anhöriga, än sådana som är motiverade av säkerhetsskäl eller som nödvändiggörs av personalsituationen eller motsvarande.

Utöver dessa uttalanden har jag inte för avsikt att nu vidta några särskilda åtgärder i frågan. Jag utgår från att berörda myndigheter och tjänstemän strävar efter ett sådant uppträdande som jag nu har angett och att frågan även bevakas från rikspolisstyrelsens sida.

Anf. 47 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Herr talman! Jag tackar invandrarministern för svaret, och jag är glad över innehållet i detsamma. Det andas just det som jag var ute efter – åsikten att asylsökande skall bli humant behandlade.

Verkligheten pekar tyvärr ibland åt ett annat håll, och det är det jag vill göra invandrarministern uppmärksam på. Det förekommer nämligen att just kontakten med asylsökande försvåras. Det finns rapporter om att anhöriga som vill ha kontakt med asylsökande som sitter i häkte får ett nekande svar. De hänvisas till att tidsbeställning sker måndag–fredag och att det inte går att få kontakt lördag–söndag, att det inte går att få telefonkontakt med asylsökande i häktet. Det förekommer att asylsökande som förpassas ur landet inte får någon reskassa utan åker härifrån lika fattiga som de kom hit. Dessa attityder är inte förenliga med det svenska samhällets värderingar.

Det finns alltså brister i dag, men nu säger invandrarministern att han inte tänker vidta några åtgärder. Jag skulle ändå vilja påvisa dessa ting för invandrarministern, och jag hoppas att han informerar sig ytterligare och rättar till sådana här saker.

Min fråga är: Ämnar invandrarministern bättre informera sig om vad som sker vid utvisning av politiska flyktingar eller asylsökande?

Anf. 48 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Jag försäkrar Karl-Göran Biörsmark att jag nog följer utvecklingen på detta område. När det lämnas rapporter om brister, så orienterar jag mig mycket noga om vad som kan ha inträffat.

Jag vill med detta bara ytterligare betona att vi från regeringens sida inte alls står likgiltiga utan är måna om att intentionerna i propositionen jag nämnde i mitt svar också följs i den praktiska verkligheten.

Anf. 49 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Herr talman! Jag tackar invandrarministern för detta klargörande. Det är värdefullt för de anhöriga – vissa människor kommer i nära kontakt med de asylsökande under flera år – att få höra dessa ord. När de möter attityder av det slag jag talat om vet de nu att invandrarministern kommer att agera så att det hela rättas till och så att de inte behöver bemötas på detta sätt.

De asylsökande befinner sig i ett mycket känsligt läge dagarna eller timmarna innan de skall förpassas ut ur landet. Svenska medborgare kommer som regel inte i så nära kontakt med asylsökande. Men när de gör det och bemöts av myndigheter på ett kyligt sätt, rör det sig om ett förfarande som inte är värdigt det svenska samhället. Därvidlag har invandrarministern och jag samma uppfattning.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på frågorna 1986/87:276, 278, 289 och 291 om vissa planer på omfördelning av resurser inom polisorganisationen

Anf. 50 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Bo Lundgren har frågat mig om regeringen är beredd att genomföra en omfördelning inom polisorganisationen som får sådana följder att tjänster dras in i vissa län.

Karl-Gösta Svenson har frågat mig om regeringen avser att minska de polisiära resurserna i Blekinge län.

Kenth Skårvik har frågat mig om jag kan ställa mig bakom det av rikspolisstyrelsen framlagda förslaget om att frånta Kungälv's arbetstygda polisdistrikt två tjänster.

Siri Häggmark har frågat mig om regeringen är beredd att genomföra en omfördelning inom polisorganisationen som innebär att tjänster dras in från landsbygden till Stockholm.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

En självklar utgångspunkt för statsmakternas beslut om resurstilldelning för polisverksamheten är, som jag vid flera tillfällen tidigare slagit fast, att alla polismyndigheter skall ha lika goda förutsättningar att lösa sina uppgifter och att arbetsbelastningen så långt möjligt skall vara lika mellan distrikten.

Mot denna bakgrund har under våren 1986 inom justitiedepartementet gjorts en grundläggande studie av fördelningen av polisresurser mellan polismyndigheterna. Rikspolisstyrelsen har i uppdrag att fördjupa undersökningen och att till regeringen lämna förslag till eventuella omfördelningar av

polismanstjänster. För samråd med vederbörande länsstyrelse har rikspolisstyrelsen i dagarna remitterat ett statistiskt material om polisdistriktet och redovisat vissa preliminära bedömningar. Först efter detta samråd kommer rikspolisstyrelsen att redovisa sitt uppdrag till regeringen.

Det är självfallet alldeles för tidigt för mig att nu ta ställning till en eventuell omfördelning av polismanstjänster och hur en sådan omfördelning i så fall skall genomföras.

Anf. 51 BO LUNGGREN (m):

Herr talman! Jag vill tacka justitieministern för svaret, som jag naturligt nog inte alls är nöjd med.

Brottsutvecklingen i Sverige är skrämmande. Under första hälften av 1980-talet ökade brottsbalksbrotten med mer än 5 % årligen. Det är alltså en mycket kraftig och skrämmande ökning. Detta gäller hela landet, även om ökningstakten naturligt nog kan vara olika i olika delar av landet. Samtidigt har regeringen kraftigt dragit ner polisutbildningen. Rikspolisstyrelsen begärde 460 platser, och regeringen medgav 150 platser föregående budgetår.

Det behövs med största säkerhet fler poliser i storstadsregionerna, men problem finns i andra delar av landet, där det också kan behövas en förstärkning – i varje fall inte någon försvagning.

Regeringen vill uppenbarligen minska antalet tjänster i stora delar av landet, bl. a. i Kristianstads län. Det är förvånande, mot bakgrund av att justitieministern själv i årets budgetproposition skriver:

”Arbetsituationen i den lokala polisorganisationen är fortfarande ansträngd.”

Det är ingenting som tyder på att det skulle vara möjligt att dra ner antalet tjänster.

Anser justitieministern att läget är så bra i Ängelholms, Hässleholms, Kristianstads och Simrishamns polisdistrikt att 24 polistjänster kan dras in i länet? Skulle det ske ökar problemen där, och det kan bli behov av ytterligare fördelning av tjänster.

Det finns bara ett sätt att lösa problemet, nämligen att utöka utbildningen, och om det behövs i vissa regioner öka antalet tjänster.

Jag vill också fråga: Varför har statsrådet i samband med rikspolisstyrelsens utredning givit direktiv om att man inte får ta upp frågan om en utökning av antalet tjänster? Holger Romander skriver i sitt missiv till länsstyrelserna: ”Detta medger inte ett ställningstagande till det faktiska behovet av polismanstjänster vid de olika myndigheterna utan endast möjlighet att visa på en mer rättvisande fördelning av arbetsbördan inom befintliga resurser.”

Anf. 52 KARL-GÖSTA SVENSON (m):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret.

Jag beklagar att inte blekingeborna och poliserna i länet får ett rakt svar av justitieministern. Rikspolisstyrelsen har på regeringens uppdrag framlagt ett förslag som gått ut till länsstyrelserna på remiss och som innebär att 25 polistjänster eventuellt skall försvinna från Blekinge. Det motsvarar över 10 % av befintliga resurser.

Jag tycker att justitieministern talar med klugen tunga. I budgetpropositionen kan man läsa följande när det gäller inriktningen av polisens verksamhet:

”Som jag redovisat i ett tidigare avsnitt har polisiväsendet under de senaste två åren varit föremål för omfattande reformer. Reformerna har som jag också har nämnt inneburit en decentralisering och en demokratisering av polisverksamheten. Det ankommer sålunda numera på främst de lokala och regionala organen att själva besluta om sin egen verksamhet med utgångspunkt i de egna behoven och värderingarna inom de ramar och enligt de grundläggande prioriteringar som statsmakterna har angett för verksamheten i olika avseenden.”

Detta uttalande torde innebära att inte bara polismyndigheterna i Blekinge län nu skulle kunna få möjligheten att med utgångspunkt från befintliga, visserligen otillräckliga, resurser bedriva sin polisiära verksamhet.

Vi moderater har tidigare pekat på behovet av nya poliser. Vi delar rikspolisstyrelsens uppfattning att det behövs ett rekryterings tillskott på 460 poliser i stället för regeringens 150. Blekinge behöver också tillskott, eftersom resurserna endast räcker till att 50 % av brotten klaras upp. Vartannat brott förblir ouppklarat. Likväl föreslår rikspolisstyrelsen att resurserna skall minskas. Det kommer att innebära en ökad otrygghet för medborgarna i länet.

Blekinge tillhör som bekant de län som har den högsta arbetslösheten i landet. Under elva år i rad har vi haft en negativ befolkningsutveckling. Den statliga sysselsättningen har under en lång följd av år successivt minskat. Nu anser vi att måttet är rågat. Vi accepterar inte en neddragning av de polisiära resurserna, eftersom det kommer att innebära en ökad otrygghet för medborgarna och en uppenbar risk att antalet ouppklarade brott kommer att öka.

Jag vill slutligen fråga justitieministern: Accepterar justitieministern verkligen att endast 50 % av brotten klaras upp?

Anf. 53 KENTH SKÅRVIK (fp):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret, men det var inget glädjande besked. Justitieministern hänvisar till ett samråd som i verkligheten inte fungerar. Jag förstår att justitieministern inte kan ge klara besked i dag. Men vi måste agera innan justitieministern har givit ett klart, definitivt besked.

Jag utgår ifrån att jag inte behöver presentera Kungälv's polisdistrikt i detalj. Justitieministern hade vänligheten att mottaga en uppvaktning den 17 december 1986 beträffande detta ärende. De uppvaktandes känsla efter besöket var att justitieministern såg positivt på en lösning av Kungälv's polisdistrikts problem, givetvis utan att lova något.

Det måste nog lindrigt sägas att det blev en chock för polisen i Kungälv när rikspolisstyrelsens rapport blev känd. Enligt den skulle resultatet bli att man i stället för att få 16 nya tjänster, som man anser sig behöva, mister 2 tjänster. En reflexion man kan göra är att Stockholms granndistrikt skulle tillföras netto 171 tjänster, medan Göteborgs granndistrikt - Kungälv, Mölndal, Kungsbacka, Alingsås, Borås och Kinna - skulle få en nettominskning med 19 tjänster.

Prot. 1986/87:55
15 januari 1987

*Om vissa planer på
omfördelning av resurser
inom polisorganisationen*

Kungälv's polisdistrikt har en folkmängd som väl motiverar det krav på tjänster som distriktet i sin egen utredning har kommit fram till. Detta höll justitieministern med om vid uppvaktingen. Vi skall också vara väl medvetna om att brottsligheten oroande nog är på uppgång i detta område. Närheten till storstaden Göteborg är i det läget inte positiv. Nog kan vi som medborgare i det svenska samhället i dag ha rättighet att kräva att den polismyndighet vi har skall kunna utföra sina uppgifter på ett rätt och ändamålsenligt sätt och att resurser för detta skapas så att tryggheten för befolkningen bibehålles.

En annan sak som också har irriterat de olika polisstyrelserna ute i polisdistrikten är den orimligt korta remisstid som fanns till förfogande för yttrande över rapporten. Den kom länsstyrelsen till handa för samråd och yttrande den 29 december och skulle vara tillbaka inför länsstyrelsens sammanträde den 19 januari. Räkna man sedan bort alla helger och ledighetsdagar blir det inte många timmar över att komma med synpunkter på.

Vi skall akta oss för att förfuska polisreformen och medborgarinflytandet.

Anf. 54 SIRI HÄGGMARK (m):

Herr talman! Jag får tacka justitieministern för svaret. Det innehöll ju inte så mycket. Jag fäste mig vid att justitieministern i sitt svar sade att alla polismyndigheter skall ha lika förutsättningar att lösa sina arbetsuppgifter. Det är mot den bakgrunden som rikspolisstyrelsens utredning har gjorts. Jag undrar om det verkligen stämmer.

Jag tänker på mitt eget län, som jag bäst känner till, och på Kungälv's och Strömstads polisdistrikt. Där föreslås en minskning för vardera distriktet med två polistjänster. Det är två mycket arbetsbelastade distrikt, och jag kan föreställa mig att liknande fall finns i övriga delar av landet.

Det går inte att av ett sådant otroligt trubbigt material som har legat till grund för denna bedömning dra slutsatsen att man skall kunna dra in två polistjänster i vart och ett av dessa distrikt. Man kan inte bedöma förhållandet mellan den synliga brottsligheten och ingripandestatistiken utan att väga in samtliga faktorer.

Om allmänheten skall kunna tillförsäkras allmän ordning och säkerhet, skydd och annan hjälp kan den föreslagna indragningen inte ske.

De föreslagna indragningarna är ett hot mot rättssäkerheten som vi inte kan acceptera. Enda lösningen på problemet med den ökande brottsligheten är att polisens samlade resurser förstärks. Mycket talar för att brottsligheten kommer att öka om denna omflyttningskarusell fortsätter. Jag vill fråga: Kommer justitieministern att ta hänsyn till de synpunkter som kommer in från berörda länsstyrelser och polisstyrelser i denna fråga?

Anf. 55 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Det är naturligt – för att inte säga självklart – att man, eftersom man i åtskilliga distrikt anser att man har för litet resurser, ser över det mönster efter vilket resurserna är fördelade mellan distrikten inbördes. Det mönstret ligger i stort sett fast sedan 1965. Alla tillskott av resurser sedan dess har skett efter detta mönster. Hur många nya poliser som behövs hör till en helt annan debatt.

Enligt regeringens planering kommer antagningen till polishögskolan att öka redan nästa år. Det är angeläget att åtminstone den ökningen kommer att fördelas mellan polisdistrikten efter ett mönster som är anpassat till dagens förhållanden och inte till 1965 års förhållanden.

Anf. 56 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Den ökning som det kan bli fråga om är mindre än vad rikspolisstyrelsen har begärt, och det rör sig om färre tjänster än de som nu avses bli omfördelade mellan de olika polisdistrikten. Jag vill fortfarande ha svar på en fråga av justitieministern, som ju måste känna till läget i landet: Är arbetsituationen i Kristianstads län sådan att man skall dra in 24 tjänster för polisdistriktet?

Jag har en annan fråga som är minst lika berättigad. Om rikspolisstyrelsen, när man skall göra översynen av fördelningen, gör ett gediget och noggrant arbete, varför hindrar man då rikspolisstyrelsen från att utreda hur många tjänster som faktiskt behövs, gärna med en ny fördelningsnyckel? Det har man gjort – det skriver t. o. m. rikspolisstyrelsen i sitt missivbrev till länsstyrelsen.

Är justitieministern beredd att säga att situationen när det gäller brottsutvecklingen i Kristianstads län och Blekinge län och många andra län är sådan att man kan dra in polistjänster?

Anf. 57 KARL-GÖSTA SVENSON (m):

Herr talman! Kan vi, som Bo Lundgren sade, dra in polistjänster när vi fortfarande just i Blekinge län har en uppklarandegrad på endast 50 %? Vartannat brott förblir ouppklarat. Jag tycker att det är orimligt att vi skall ta resurser från det länet och flytta över till andra län. Då får vi ju en sämre utveckling, en ökad otrygghet för medborgarna i just det länet. Det kan man inte acceptera.

Anf. 58 KENTH SKÅRVIK (fp):

Herr talman! Jag skulle kunna ställa precis samma fråga som föregående talare när det gäller grannkommunerna till Göteborg, som också tappar tjänster netto i detta fall.

Justitieministern hänvisar till samrådet, men eftersom det är uppenbart att knappast något polisdistrikt i landet hinner realbehandla frågan före resp. länsstyrelsesammanträde vill jag fråga om det kan tänkas att rikspolisstyrelsen omgående kunde begära ytterligare respittid innan redovisning skall lämnas till departementet. Man har fått orimligt kort tid på sig för denna redovisning.

Anf. 59 SIRI HÄGGMARK (m):

Herr talman! Om en omfördelning mellan olika polisdistrikt ute i landet genomförs måste en given effekt bli att de distrikt, som nu har en relativt sett bättre standard vad gäller brottsbekämpning, drabbas av försämringar. De kommer således med tiden att kunna registrera ökad brottslighet. De distrikt som nu gynnas av omfördelningar kan naturligtvis på kort sikt gratulera sig själva. Men tro mig, justitieministern – det här systemet kommer, om

Prot. 1986/87:55
15 januari 1987

*Om personalläget
inom domstols- och
åklagarväsendet*

ingenting görs, att innebära en evigt upprepad omflyttningsskarusell. Det enda som hjälper är att justitieministern går igenom materialet ordentligt och väger samman olika faktorer.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1986/87:272 om personalläget inom domstols- och åklagarväsendet

Anf. 60 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Hugo Bergdahl har mot bakgrund av vissa tidningsartiklar angående domarnas och åklagarnas arbetsbörda i Västerås frågat mig om regeringen avser att vidta några åtgärder för att förbättra personalläget inom domstols- och åklagarväsendet.

Jag är medveten om att arbetssituationen för domarna och åklagarna i Västerås är ansträngd. Justitiedepartementet har därför under hösten varit i kontakt med både domstolsverket och riksåklagaren.

Efter vad jag inhämtat är Västerås tingsrätt dimensionerad enligt de principer som generellt tillämpas inom domstolsväsendet. Tingsrätten har sju ordinarie domare. Domstolsverket har därutöver inrättat två tjänster som tingsfiskal, och Svea hovrätt förstärker med ytterligare en fiskal.

För att förbättra arbetssituationen vid åklagarmyndigheten i Västerås åklagardistrikt har riksåklagaren inrättat en extra distriktsåklagartjänst där. Jag överväger för närvarande möjligheten att tillföra myndigheten en permanent förstärkning.

Anf. 61 HUGO BERGDAHL (fp):

Herr talman! Jag vill börja med ett kort tidningscitat: "Vi har nått smärtgränsen och rättssäkerheten är hotad. Antalet åklagare räcker inte längre till. Vi måste ta de 'tunga' målen först och låta andra vänta." Så säger chefsåklagaren i Västerås.

Tidningen fortsätter: "Det är inte bara för få åklagare. Även domarna i Västerås klagat över en arbetsbelastning som saknar motstycke."

Orsakerna som fränthålls är att arbetssituationen länge varit pressad och att man dessutom fått en anhopning av grova vålds- och förmögenhetsmål. Möjligheterna till lindring i arbetsbelastningen tycks också vara små. Man hänvisar till otillfredsställande lönesättning och oacceptabel arbetsbörda.

Enligt min uppfattning får snålheten med offentliga medel inte drivas så långt att domstolarna slutar fungera. Det får inte gå dithän att häktade personer måste släppas därför att man inte hinner börja rättegången. Det är illa nog att man redan i dag tvingas göra prioriteringar så att resurserna koncentreras till de grövsta brotten.

Herr talman! På lång sikt duger enligt min uppfattning ingen annan målsättning än att all uppdagad brottslighet skall hinnas med av åklagare och domare. Det är upprörande och direkt nedbrytande för samhällsmoralen om t. ex. kända storlangare av knark får gå fria bara därför att polisen inte vet om det är lönt att ingripa. Så kan vi, justitieministern, inte ha det i längden!

Justitieministern säger i sitt svar bl.a. följande: "Jag överväger för närvarande möjligheten att tillföra myndigheten en permanent förstärkning."

Herr talman! Jag hoppas verkligen att justitieministerns överväganden övergår i snar handling för en behövlig förstärkning av åklagarmyndigheten i Västerås. Avser justitieministern att förstärka också domarkåren?

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1986/87:274 om åtgärder för att förhindra terroristverksamhet i Sverige

Anf. 62 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Sten Andersson i Malmö har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta i syfte att förhindra terroristverksamhet i Sverige.

Regeringen är, liksom hittills, beredd att vidta alla de åtgärder som kan erfordras för att förebygga och förhindra terrorism i vårt land. Sådana åtgärder kan avse frågor om den rättsliga regleringen liksom att se till att de ansvariga myndigheterna ges den kompetens och de resurser som behövs för att upprätthålla vårt skydd mot terroraktioner. Det internationella samarbetet, t. ex. inom ramen för Europarådet, får också allt större betydelse. Jag vill slutligen framhålla att regeringen fortlöpande och med stor uppmärksamhet följer utvecklingen på det aktuella området.

Anf. 63 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret på min fråga.

Man kan bli imponerad när man hör frågesvaret men, herr statsråd, hur är det i praktiken? Vi har kunnat läsa i bladen att bl. a. Säpo har sagt att antalet PKK-medlemmar har ökat starkt i Sverige. PKK är enligt svensk uppfattning en terroristorganisation. Vi har sett hur man försöker lösa problemet genom att PKK-medlemmar sätts i kommunarrest runt om i landet. Min fråga till statsrådet är: Är det, med tanke på vad som hänt, ett effektivt sätt att "förvara" terrorister att sätta dem i kommunarrest? Det som framkommit under de senaste veckorna har visat att effektiviteten knappast har varit satt i högsätet.

Så finns det ett problem till som vi är ganska ensamma om här i Sverige och som kan medföra att vi riskerar att få en ökad terroristverksamhet. Åtta eller nio av tio asylsökande till Sverige saknar i dag pass. Det är då svårt för svenska myndigheter att kontrollera vad det egentligen är för människor.

Min andra fråga till statsrådet blir därför: Vad avser statsrådet eller regeringen att göra för att minska antalet passlösa som kommer till Sverige? Det är mycket egendomligt att människor har haft pass under hela resan, men när de skall landa på Arlanda försvinner passet. Det skulle vara av intresse att veta vad regeringen avser göra för att få bort denna olägenhet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Om påföljden för brott

Anf. 64 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Sten Andersson i Malmö har frågat mig om jag är beredd vidta ändringar i lagstiftningen så att brottslingar inte slipper straff i vissa situationer.

Bakgrunden till Sten Anderssons fråga är att en tingsrätt i Skåne enligt tidningsuppgifter har dömt en person för vissa brott, bl. a. biltillgrepp, och bestämt straffet så att ett tidigare ådömt fängelsestraff skulle få omfatta även de nya brotten.

Den situation som Sten Andersson tar upp regleras i 34 kap. brottsbalken. När någon, som har dömts till fängelse och inte avtjänat straffet, begär ett nytt brott är det normala att domstolen dömer till ett särskilt straff för den nya brottsligheten. I vissa fall får dock domstolen i det senare målet förordna att det tidigare fängelsestraffet skall omfatta även det nya brottet. En förutsättning för detta är att domstolen finner att det är uppenbart att de nya brotten i jämförelse med de tidigare är, som det sägs i brottsbalken, utan nämnvärd betydelse med hänsyn till påföljden. Situationen uppstår förstas vanligen när någon tidigare dömts till ett längre fängelsestraff och därefter begår ett förhållandevis lindrigt brott.

Frågor om straffmätningen vid flerfaldig brottslighet och regleringen av återfall i brott är aktuell i samband med den nu pågående beredningen av fängelsestraffkommitténs förslag. I det sammanhanget kan det naturligtvis också finnas anledning att överväga om de här aktuella bestämmelserna är lämpligt utformade.

Anf. 65 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag ställde den här frågan därför att den situation som i dag råder inte går att förklara för Svensson på gatan. Det konkreta exempel som jag anförde gällde en person som är dömd till fängelsestraff men som i avvaktan på straffets avtjänande var försatt på fri fot. Han stal då en kväll en bil, körde igenom en polisspär, blev tagen och åtalad, men rätten konstaterade – hör och häpna – att det gamla straffet räckte! Han kunde alltså stjäla en bil och köra igenom en polisspär utan att få ytterligare straff. Det riktiga i detta kan ingen förstå.

Inte heller det svar som justitieministern i dag har lämnat förklarar saken. Men mitt i allt eländet är jag ändå tacksam för att statsrådet i den sista meningen i svaret säger att det här skall tas upp i fängelsestraffkommittén. Där kan man kanske komma fram till att detta inte är ett lämpligt förfarande.

En människa som för första gången begår ett brott får ett straff, men en förbrytare som har begått många brott och kanske skall i fängelse för att sona något av dessa får inget ytterligare straff om han eller hon tiden innan straffet skall avtjänas begår ett nytt brott. Samhället måste väl i alla fall reagera i någon form!

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 66 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Christina Pettersson har frågat mig om regeringen är beredd att medverka till en snabb rivning av Rimboviadukten.

Christina Pettersson anger vidare i frågan att vägverket motsatt sig en rivning av viadukten. Efter vad jag erfarit är detta påstående inte korrekt. Vägverket har inget intresse av att behålla viadukten.

Som Christina Pettersson vet sker byggandet av statliga vägar i en prioriteringsordning enligt fastställda flerårsplaner. Dessa planer har tagits fram i en decentraliserad process. Det lokala och regionala inflyandet är stort vid prioriteringen av väginvesteringar. Genomförandet av dessa planer sker i den takt som medelstillelningen till vägbyggandet medger.

I den av länsstyrelsen fastställda flerårsplanen för byggande av länsvägar har det aktuella vägobjektet prioriterats som objekt nr 14 med beräknad byggstart 1988.

Flerårsplanen har upprättats enligt de regler som beslutats av riksdagen. Jag har inte för avsikt att ta något initiativ till att planen frångås.

Anf. 67 CHRISTINA PETTERSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret.

Jag ställde frågan efter att ha fått signaler om att rivningen igen skulle flyttas fram i prioriteringslistan, vilket har skett tidigare. Redan 1980 var det aktuellt med en rivning av viadukten. Då köpte Norrtälje kommun också in mark för att bygga bostäder samt affärs- och kontorslokaler. Det finns en stadsplan klar för detta centrum; den är fastställd av länsstyrelsen. Här föreligger alltså stora exploateringsmöjligheter.

Viadukten är vidare en stor trafiksäkerhetsrisk. Det förekommer ständigt incidenter som inte polisanmäls men som de boende i Rimbo kan vittna om. Det är en omfattande tung trafik som passerar över viadukten – t. ex. timmertransporter till Holmens Bruk. Även den tunga trafik som kommer från Kapellskär och skall till andra delar av Mellansverige passerar viadukten. Den är mycket besvärlig och hindrar alltså utvecklingen av Rimbo.

Jag noterar med glädje att viadukten kommer att rivas 1988 och att rivningen inte ytterligare flyttas fram i prioriteringslistan, vilket vi i Norrtälje befarat.

Jag ber att än en gång få tacka för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på fråga 1986/87:271 om översyn av rättssystemet i läkemedelsmål

Anf. 68 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Kurt Ove Johansson har frågat mig om jag är beredd att medverka till att rättssystemet i läkemedelsmål blir föremål för översyn.

1983 års läkemedelsutredning (S 1983:04) har i uppdrag att se över

Om rivning av Rimboviadukten

Om översyn av rättssystemet i läkemedelsmål

författningarna på läkemedelsområdet. Översynen omfattar bl. a. reglerna om registrering av farmaceutiska specialiteter samt återkallelse av registrering och överklagande av beslut i sådana frågor. De frågor som Kurt Ove Johansson tagit upp är sålunda redan föremål för översyn. Utredningen skall överlämna sitt huvudbetänkande under våren 1987.

Anf. 69 KURT OVE JOHANSSON (s):

Herr talman! Samtidigt som jag tackar socialministern för svaret vill jag framhålla att jag ställde frågan därför att jag tyckte att den hade ett ganska stort principiellt intresse.

Min principiella utgångspunkt har varit att det inte kan anses tillfredsställande att ett medicinskt preparat får säljas på juridiska grunder, om det på medicinska grunder borde förbjudas. Men det är faktiskt vad som har inträffat och vad som kan inträffa med den processordning som vi för närvarande har. I ett par fall har tillverkare överklagat socialstyrelsens beslut och vunnit i kammarrätten. Preparat som enligt socialstyrelsen borde dras in får t. ex. genom dom i kammarrätten fortsätta att säljas. I ett annat fall har socialstyrelsen av kammarrätten ålagts att registrera ett preparat som socialstyrelsen inte ansett fyller de medicinska kraven.

Att en läkemedelstillverkare skall ha rätt att överklaga t. ex. socialstyrelsens beslut får väl anses vara en självklarhet. Och med tanke på att frågan – som socialministern säger – är föremål för utredning får jag väl tolka socialministerns svar så, att vi också är överens om att den processordning som i dag finns på det här området inte är vare sig komplikationsfri eller helt tillfredsställande.

Jag vill bara till sist, herr talman, än en gång tacka för svaret på den fråga jag har ställt. Jag ser med stora förhoppningar fram emot läkemedelsutredningens förslag på det här området.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på frågorna 1986/87:266 och 267 om statligt anställd städpersonal

Anf. 70 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Viola Claesson har frågat mig om jag kommer att verka för att de nu statligt anställda städerskorna slipper att få sina arbetsvillkor försämrade och i så fall hur. Margó Ingvardsson har frågat mig vad staten som arbetsgivare har gjort för att minska sjukfrånvaron hos städpersonalen. Båda frågorna har som utgångspunkt bl. a. att vissa myndigheter avser att anlita privata städbolag i stället för att bedriva lokalvården i egen regi.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Jag vill till att börja med erinra om att löntagarnas anställnings- och lönevillkor i vårt land fastställs i kollektivavtal, ingångna i fria förhandlingar mellan arbetsgivare och arbetstagarorganisationer. Detta gäller även för lokalvårdare på både den statliga och den privata sidan.

Denna modell – också kallad "den svenska modellen" – finns det starka skäl att behålla och utveckla.

Sedan ett antal år har myndigheterna fått större frihet att inom en given anslagsram prioritera sina utgifter utan styrning från regeringen. I praktiken kan myndigheterna själva väga utgifter för städning mot övriga utgifter. Det är ett led i vår strävan att avreglera och minska byråkratin samt öka självständigheten hos våra myndigheter.

Självfallet gäller samma personalpolitik i bl. a. trygghetsfrågorna för de statligt anställda lokalvårdarna som för andra statsanställda. Det innebär bl. a. att även lokalvårdarna omfattas av den förebyggande hälsovård och de rehabiliteringsåtgärder som Statshälsan genomför. På många orter har lokalvårdarnas arbetsituation specialstuderats inom ramen för de generella basundersökningar som görs. I bl. a. Linköping, Nyköping, Umeå och Östersund har Statshälsan dessutom gjort särskilda arbetsmiljöundersökningar för städpersonal. Jag räknar med att Statshälsans insatser bidrar till att minska lokalvårdarnas sjukfrånvaro.

I den situation som nu har uppkommit har den bedömningen gjorts att lokalvårdsfrågan inom statsförvaltningen bör diskuteras ingående av de avtalsslutande parterna ur en rad olika aspekter. Det gäller bl. a. möjligheterna att åstadkomma rättvisare jämförelser mellan städning i egen regi och entreprenadstädning, frågor om den statliga lokalvårdens organisation och lokalvårdarnas arbets- och anställningsvillkor.

Sådana diskussioner har redan inletts mellan statens arbetsgivarverk och Statsanställdas förbund. I det sammanhanget behandlas också åtgärder för att minska sjukfrånvaron och att förbättra kvalitet och effektivitet i arbetet.

Det är min förhoppning att dessa samtal skall leda till en för alla parter tillfredsställande lösning.

Anf. 71 VIOLA CLAESSION (vpk):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

Det finns många intressenter som väntar på att få göra pengar på städmarknaden. Många av dessa använder hårda metoder i sin vinstjakt. Hur de som skall utföra det viktiga städarbetet mår, det är ointressant för sådana skrupelfria företag.

Vpk har på ett tidigt stadium varnat för denna utveckling. Vi har pekat på att de privata städbolagen ofta baserar sina anbud på orealistiska städprogram som blir omfattande och hårda för personalen.

Städerskorna i Norrköping tvingades ut i strejk för att visa omvärlden vilka följder en privatisering skulle komma att få. Kvinnorna – för det är naturligtvis mest kvinnor det handlar om – agerade den gången kollektivt i en aktion som kallades vild. Jag tycker faktiskt, herr talman, att det ligger närmare till hands att kalla regeringens planer på att lägga ut den statliga lokalvården på entreprenad för vilda.

Det står klart att en sådan här privatisering skulle leda till sämre löner och fördubblade städområden för städerskorna. De slåss inte bara mot försämrade arbetsvillkor utan de slåss också för den offentliga sektorn. Lokalvårdarna vid luftfartsverket i Norrköping avbröt sin aktion när finansminister Kjell-Olof Feldt hade lovat förhandlingar. Men trots detta, herr talman, så gick

civilministern ut i pressen och sade att han inte är motståndare till en privatisering. Det är detta som frågorna i dag gäller.

Städerskorna i Norrköping och på många andra håll vill inte bara veta om deras nuvarande arbetsförhållanden kan förbättras utan också om det även i fortsättningen kommer att utövas press från statens, från civilministerns sida för en privatisering och för en utveckling i riktning mot att släppa in de privata städbolagen på marknaden. Detta skulle jag vilja ha svar på.

Anf. 72 MARGÓ INGVARDSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar för svaret på min fråga.

Den höga sjukfrånvaron hos städpersonalen och den därmed ökade lönekostnaden för statliga myndigheter och verk, till följd av konstruktionen på sjukersättningen från försäkringskassan, har lett till planer på att lägga ut städningen i privat regi. Att försöka lösa problemen på det sättet är oansvarigt. Staten måste ta ett helhetsansvar för att minska sjukligheten bland lokalvårdarna. Närmast till hands för den uppgiften är väl Statshälsan. Men hittills har inga sådana helhetssatsningar gjorts. Det är riktigt att det har förekommit delundersökningar inom olika myndigheter, men det arbetet har aldrig fullföljts.

Sjukligheten bland städpersonalen minskar inte om städerskorna tvingas att arbeta för den privata i stället för den offentliga sektorn. Var ligger vinsten för samhället om enskilda myndigheter får minskade lönekostnader, medan utgifterna för sjuklighet hos städpersonalen hamnar på andra samhällskonton?

Det är bra att civilministern i svaret anger att det skall bli nya diskussioner med Statsanställdas Förbund och att man då också skall ta upp frågor om sjukligheten. Jag tycker dock att det är oroande att civilministern i samband med vad han säger om åtgärder för att minska sjukfrånvaron också nämner att man skall öka effektiviteten i arbetet. När man talar om att öka effektiviteten inom den offentliga sektorn är det oerhört viktigt att man anger vad man menar, så att det inte direkt blir ett slag i ansiktet på dem som arbetar. Menar civilministern att städerskorna inte arbetar tillräckligt effektivt? Skall takten höjas så kommer sjukligheten att öka.

Anf. 73 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Låt mig först säga att det är oroande att man kan konstatera så hög sjuklighet bland våra städerskor. Det är mycket angeläget att vi kan gå in med olika insatser för att förbättra den situationen. Vi har en mycket fint uppbyggd företagshälsovård genom Statshälsan, som leds av en partssammansatt styrelse. Vi måste ta frågan om den höga sjukfrånvaron på stort allvar och se efter vad som kan göras.

Samtidigt vill jag säga att det, för att behålla den offentliga sektorn i vårt land, är angeläget att vi förutom att vi försöker klara anställningstryggheten för våra anställda också ser till att den offentliga sektorn arbetar effektivt. Detta effektivitetskrav skall emellertid gälla för alla anställda och inte – såsom det synes framgå av denna diskussion – enbart drabba våra städerskor som har en speciellt svår situation.

Jag räknar nu med att de förhandlingar som pågår mellan arbetsgivarver-

ket och Statsanställdas Förbund skall leda fram till ett centralt avtal i dessa frågor så fort som möjligt och att detta kan följas av lokala avtal. Vid förhandlingarna vill vi att man särskilt skall titta på de organisatoriska förutsättningarna för arbetet. Detta är viktigt, för om staten har felaktiga förutsättningar för sin arbetsorganisation så kan det bidra till att städerskorna får sämre möjligheter att arbeta.

Till sist vill jag säga att det system som vi har med arbetsgivarinträde betyder att de statliga myndigheterna belastas på ett annat sätt vid sjukfrånvaro än ett privat företag. Sådana effekter måste också räknas ifrån om man skall kunna göra korrekta bedömningar. Vi vill därför ta upp fler aspekter i samband med förhandlingarna.

Anf. 74 MARGÓ INGWARDSSON (vpk):

Herr talman! Den höga sjukligheten bland städpersonalen är inte bara allvarlig utan även oacceptabel. Här i Stockholms län finns uppgifter om att en fjärdedel av statens städbudget går till kostnader för sjukvårder. Kan civilministern tänka sig att man inom något annat område skulle tillåta att en fjärdedel av budgeten används för sjukvårder utan att det skulle bli ett ramaskri och krav på undersökningar om vad det är i personalens arbetsmiljö som framtvingar en sådan stor sjuklighet?

Jag tycker att det är mycket allvarligt om man enbart diskuterar hur myndigheten skall kunna spara pengar genom att bli av med den här gruppen som har den höga sjukligheten. Staten måste ta ett helhetsansvar för städpersonalen och för att minska dess sjuklighet. När det gäller städpersonalen är det helt klart att sjukligheten hänger ihop med pressen i arbetet. Om man då satsar för mycket på att höja effektiviteten så blir situationen förmodligen värre.

Anf. 75 VIOLA CLAEISSON (vpk):

Herr talman! Jag skulle gärna vilja ha svar på frågan om civilministern fortfarande anser att det är aktuellt att tala om att lägga ut arbetet på entreprenad och rekommendera anlåtande av privata städbolag.

Det återstår väldigt många frågetecken. Ett sådant är att om det nu bara handlar om avreglering och minskande byråkrati, varför ville då inte luftfartsverket säga ja till lokalvårdarnas egna förslag, när de har alternativ för att lösa de problem som kan finnas? Lokalvårdarna slåss för den offentliga sektorn genom att visa på dessa alternativ. Bl. a. vill de ha mer av självstyrande grupper.

Lokalvårdarna har utarbetat sitt alternativ och presenterat detta, och därefter har civilministern gått ut och sagt att han ändå tänker plädera för att städningen skall läggas över på privata bolag. Vad svarar civilministern städerskorna, när de nu begär en reaktion på sitt alternativa förslag?

Anf. 76 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Jag har redan svarat på den fråga som Viola Claesson nu upprepar. Jag säger i frågesvaret att myndigheterna själva kan prioritera mellan att ha städningen i egen regi eller lägga ut den på entreprenad.

Det är en generell utgångspunkt. Regeringen sätter en mycket bestämd

gräns vad gäller privatiseringen, och den går vid det sociala innehållet, medan vi är mera öppna för att göra särskilda prövningar på den tekniska sidan. Det är svaret på den principiella frågan.

Till Margó Ingvardsson vill jag säga att jag utgår ifrån att hon vet att det arbete och de förhandlingar som man nu tar upp inte enbart handlar om effektivitetsfrågorna, utan vi tar också upp sjukfrånvaron och de problem som hänger samman med den.

Jag betraktar det inte som en effektiv organisation, när vi har så hög sjukfrånvaro inom en grupp av arbetstagare. Jag ser det som att vi inte har lyckats bra i vår personalpolitik, när vi har så höga tal.

Därför är jag angelägen om att få fram ett underlag från dessa förhandlingar, så att vi långsiktigt kan komma till rätta med problemen.

Anf. 77 MARGÓ INGWARDSSON (vpk):

Herr talman! Jag har noterat att civilministern nämner att man skall diskutera både sjukfrånvaron och en ökad effektivitet. Eftersom civilministern nämner dessa områden, tycker jag att det vore väldigt intressant att höra vilka tankar som civilministern har i frågan.

Vilka förslag till åtgärder har ni för att förbättra effektiviteten och samtidigt komma till rätta med sjukligheten? Den kopplingen måste väl finnas, eftersom ni nämner de här två områdena samtidigt.

Jag hävdar att ett ensidigt inriktande på effektivitet kan få helt motsatta effekter, när man vet vad det är som framkallar den höga sjukligheten hos städpersonalen, nämligen att arbetet många gånger är alldeles för tungt och slitsamt.

Anf. 78 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Till sist vill jag säga till Margó Ingvardsson att hon umgås med en förenklad verklighetsbild. Det är ett allmänt problem som vi har upptäckt, som inte bara gäller städning. Generellt gäller att vi har en administrativ överbyggnad i vår organisation och en rad brister i sättet att organisera statlig verksamhet. Det är till fördel för personalen och för verksamheten, om man kan rätta till sådana brister.

Därför diskuterar vi inte ensidigt den höga sjukskrivningsfrekvensen, utan vi ser också på om vi kan förändra organisationen till fördel för städerskorna och för verksamheten.

Anf. 79 MARGÓ INGWARDSSON (vpk):

Herr talman! Jag tror inte alls att jag har en enkel syn på det här problemet. Jag vill gärna gå djupare i frågan, och när civilministern talar om att effektiviteten måste ökas vill jag gärna veta vad civilministern menar med det uttrycket.

Det ligger en viss fara i att använda schablonuttryck utan att tala om vilken mening man lägger i de uttrycken. Jag har försökt att få civilministern att förklara vad han egentligen menar med ökad effektivitet, men jag konstaterar att han inte kan ge mig det svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

Meddelades att följande interpellationer framställdes

Meddelande om interpellationer

den 14 januari

1986/87:142 av *Gunhild Bolander* (c) till arbetsmarknadsministern om följderna av det nya avtalet om Gotlandstrafiken ur arbetsmarknadspolitisk synpunkt:

Med anledning av att statens transportråd den 19 december 1986 har sagt upp avtalet med Rederi AB Gotland ser de anställda och deras organisationer med största oro på möjligheten för samtlig personal i Rederi AB Gotland att kunna få fortsatt sysselsättning i trafiken mellan Gotland och fastlandet. Redan i dag är Gotland som region ett av de län som har den högsta arbetslösheten i Sverige. Enligt länsarbetsnämnden på Gotland står ca 3 000 personer utanför den ordinarie arbetsmarknaden. Det är mer än 11 % av arbetskraften. Av de arbetslösa är 40 % mellan 20 och 25 år.

Mot bakgrund av detta framstår det som mycket allvarligt att Gotlands näst största privata företag på ett så lättvindigt sätt försvinner från den så bräckliga arbetsmarknaden på Gotland.

Den uppkomna situationen reser en rad frågetecken som regeringen snarast måste rätta ut och därför vill jag ställa följande frågor:

Kommer regeringen att verka för att det ställs garantier för att nuvarande anställd personal i Rederi AB Gotland bereds fortsatt anställning i Gotlandstrafiken?

Kommer det fortsättningsvis att i samma omfattning som hittills rekryteras personal till denna trafik från den gotländska arbetsmarknaden?

Vilka garantier kommer att lämnas för att även i fortsättningen rekrytering av säsonganställda sker bland arbetslös och ferieledig ungdom på Gotland?

Har regeringen beaktat bieffekterna i form av minskad sysselsättning hos underleverantörer som levererar varor och tjänster?

Kommer eventuella fördelar med det nya avtalet att uppväga kostnaderna för de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som blir följden?

Avser regeringen att utföra och redovisa övergripande samhällsekonomisk bedömning innan ett nytt avtal tecknas?

den 15 januari

1986/87:143 av *Göran Ericsson* (m) till justitieministern om polisdistriktsindelningen i Stockholms län:

I takt med bostadsbyggandet och den övriga samhällsplaneringen har polisdistriktsindelningen i Stockholm resp. Stockholms län kommit att bli inte bara egendomlig utan i lika hög grad en service- och säkerhetsfråga.

Stockholms stads expansion under 1960- och 1970-talen har skett uteslutande västerut. Stockholms stad skär i dag in mellan förortskommunerna Solna, Sollentuna och Järfälla. Stadsdelarna Rinkeby, Tensta, Akalla och Kista är i dag delar av polisvakt-distrikt 6 i Stockholm, vars huvudstation är belägen flera mil ifrån den yttre tätortsbildningen, i Vällingby centrum. Även

Prot. 1986/87:55
15 januari 1987

Meddelande om frågor

om planeringen av polisresurserna är sådan att man har polisfordon stationerade i dessa delar är det till Vällingby man åker för måltidsuppehåll och för att byta besättningar. Det är en lång tid som åtgår för att göra dessa dispositioner medan området står oöversiktligt. Det kan i detta sammanhang finnas anledning att påpeka att dessa nya förorter också har en högre brottsfrekvens än äldre områden.

Men det är också en servicefråga. Människor som efter det att de kommer hem från arbetet måste sätta sig och åka flera mil kollektivt eller i egen bil drar sig naturligtvis för att gå till polisen med sina problem, annat än om de är av stor vikt. Särskilt för äldre och handikappade är detta ett avsevärt bekymmer. Alla medborgare skall ha möjlighet att kunna komma i kontakt med en polis utan att behöva avsätta omfattande tid och, kanske än värre, ta ledigt från arbetet och därvid få vidkännas en ekonomisk uppoffring.

I dag är alltså situationen den att människorna i Kista har närmare till Sollentuna, och bevakningsmässigt skulle Kista rimligen inordnas i Sollentuna polisdistrikt.

Solna polisdistrikt omfattar Ekerö med omgivande områden. För att Solnapolisen skall kunna nå det området krävs att man korsar Stockholms polisdistrikt. Det kan knappast vara rimligt i tider med krav på besparingar.

Lidingö polisdistrikt ligger som en naturlig del av Stockholm men har egen polisstation. Med den förhållandevis beskedliga brottsfrekvensen skulle Lidingö med stor fördel kunna utgöra ett vakt-distrikt under Stockholm. Därvid skulle en hel del rationaliseringsvinster göras, samtidigt som bevakningen inte skulle påverkas.

Mot bakgrund av vad jag ovan anfört vill jag fråga statsrådet följande:

Är statsrådet beredd att se över den polisdistriktsindelning som för närvarande råder i Stockholms län?

Vilka åtgärder är statsrådet beredd vidta för att säkerställa service och krav på säkerhet för de som bor i de allra nordvästligaste delarna av Stockholm såsom Akalla, Kista m. fl. områden?

21 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 14 januari

1986/87:295 av *Wiggo Komstedt* (m) till jordbruksministern om fruktimporten:

Statens jordbruksnämnd fastställde i går, den 13 januari 1987, datum för frisläppande av importfrukten. Det fastställda datumet är den 23 januari.

Det finns i dag stora lager av svensk frukt av hög kvalitet. Enbart Förenade Frukt i Kivik har i dag ca 3 miljoner kg i kylager.

Förra året hävdes importstoppet den 17 februari. Jag vill därför ställa följande fråga:

Vad är anledningen till att importstoppet hävs nästan en månad tidigare i år än förra året?

Prot. 1986/87:55
15 januari 1987

den 15 januari

Meddelande om frågor

1986/87:296 av *Wiggo Komstedt* (m) till arbetsmarknadsministern om förmedlingen av "svart" arbetskraft:

Enligt en upprättad promemoria från polisens ekorotel i Kristianstad har en företagare gjort anmälan mot arbetsförmedlingen där. Enligt anmälaren har han vid arbetsförmedlingen i Kristianstad efterfrågat tillfälligt arbetskraft för lossning av järnvägsvagn.

Anmälaren säger att han då från handläggande tjänsteman på arbetsförmedlingen fått följande svar: "Räknar Ni med att ta upp ersättning då blir det svårt att få några killar, om det skall beskattas."

Detta måste ses som ett högst anmärkningsvärt uttalande av en tjänsteman vid arbetsförmedlingen. Att s. k. svartjobb förekommer i en stor omfattning, bl. a. byte av tjänster, är välkänt även för politikerna. Bland vanliga medborgare åberopas vårt höga skattetryck som anledning till att allt fler vill ha "svarta" pengar.

Det måste emellertid anses ha nått icke acceptabla höjder, när även arbetsförmedlingarna anser sig kunna förmedla "svart" arbetskraft. Det åberopade fallet är under polisutredning, men är ur principiell synpunkt så intressant att jag till statsrådet vill ställa följande fråga:

Vilka åtgärder avser statsrådet vidta för att förhindra att arbetsförmedlingspersonal ger råd om "svart" arbetskraft?

1986/87:297 av *Ingrid Hemmingsson* (m) till kommunikationsministern om busstrafiken mellan Härjedalen och Stockholm:

I maj 1986 beviljade transportrådet tillstånd för Mohlins bussar i Härjedalen att trafikera sträckan Härjedalen-Stockholm varje veckoslut. Linjesträckningen var så upplagd att den i första hand skulle möjliggöra för befolkningen i Härjedalen att åka till Stockholm men även för turister att åka till Härjedalen.

SJ, som tidigare innehar koncession på sträckan, överklagade beslutet. Detta skedde i somras och förorsakade naturligtvis bekymmer för Mohlins bussar, som efter igångsättningsstillståndet från transportrådet lagt ner en hel del resurser på bl. a. marknadsföring.

Företaget ämnade köra hela året. SJ trafikerar sträckan endast under två månader varje år, februari och mars, då det är högsäsong inom turismen. SJ kör då med 27 bussar, medan Mohlins tillstånd gällde en buss. För SJ:s del kan det inte vara fråga om någon konkurrens av större mått. För härjedalsborna är det däremot viktigt att få en åretruntförbindelse med Stockholm.

Det är ytterst beklagligt att överklagandet har dragit ut på tiden. De som blir lidande är människorna i Härjedalen, som redan tidigare har dåliga kommunikationer.

När kommer regeringsbeslutet, och vad innebär detta?

Meddelande om frågor

I en intervju i A-pressen säger försvarsminister Roine Carlsson: "Viggen är ett passerat stadium. Nu satsar vi på JAS-planet".

Försvarsministern säger också på tal om de kustkorvetter, vilka liksom Viggen-planen i betydande utsträckning ännu inte producerats, än mindre är operativa i det svenska försvaret: "Och stora plåtschabrak för att marinofficerarna skall få glänsa på kommandobryggan är inget att spilla pengar på."

Med tanke på att uttalandet gjorts i anledning av den nyligen genomförda uppgörelsen i försvarsfrågan mellan socialdemokraterna och folkpartiet och eftersom försvarsministerns uppfattning om användbarheten av svensk försvarsmateriel måste anses representativ för regeringen, vill jag fråga statsministern:

Ämnar statsministern ta några initiativ för att förändra den uppgörelse som gjorts och som synes förutsätta att åtminstone de redan gjorda beställningarna av dessa fartyg och flygplan skall fullföljas?

22 § Kammaren åtskildes kl. 16.36.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Olof Marcusson